БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 181 (9013)
АВГУСТЫН 4
ВТОРНИК
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТАРЯАНАЙ ТООГ, СКЛАДУУДЫЕ ХҮСЭДӨӨР БЭЛДЭХЭ

…най республикын колхоз, сов…уд КПСС-эй XXI съездын түү…э шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, …оон жэлэй түрүүшын жэлдэ …оһо таряанай баян ургаса аба…н тула нилээд ехэ оролдолго гар…а. Хабарай тарилга богони бол…то үнгэргэгдэжэ, нилээд ехэ га…та таряан хэрээһэлүүлэн, нарин …тайгаар таригдаһан байна. Эдэ …дын ашаар, мүн энэ жэлдэ хура …оотой байһан дээрэһээ республи…доторнай хаа хаанагүй ороохо …анай баян ургаса хүлеэгдэнэ. …эдэ баян ургасаяа хуряажа эхил…аг ойртобо. Хэнэйшье мэдэ…, имагтал һайн бэлэдхэлтэй …ан ажахынууд ургаса хуряал… амжалтатайгаар үнгэргэжэ …адаг. Илангаяа комбайнһаа га…ан таряае гутаангүйгөөр, тэрэ …онь сэбэрлэжэ, хатаажа гүрэлдэ …ааха, үрэһэнэй таряае, ниитын … малда хэрэглэгдэхэ ороохые …аар хадагалха тон шухала.

…еспубликымнай олохон колхоз, …озууд һүүлэй жэлнүүдтэ це…лэгдэһэн шалатай, хушалтатай …удые олоор түхеэржэ, тэндэхи …элмэриие гол түлэб оньһожо…жа шадаа. Түнхэнэй аймагай …биряк», «Восточные Саяны», …линай нэрэмжэтэ колхозууд ху… оньһожоруулагдаһан хушалта…тоогуудые хэрэгтэй соонь түхеэр… байна. Тэрэнэй ашаар ямар… сагта: хура бороогойшье орожо …хада, һүниишье сагта ороохо …рлэхэ, хатааха хүдэлмэри та…дагагүй. Таряанай складуудые …уугаар бариха талаар Зэдын …озууд ехэхэн хүдэлмэри урда …нүүдтэ хэһэн байна.

…игэбэшье ургаса хуряалгын ту… ерээд байхада үшөөл һанаа …ханаар һуужа, тоог, складуу… заһажа, шэнээр түхеэржэ эхи…гүй байһан баримтанууд али … үзэгдэнэ. Мухаршэбэрэй, Ку…канай, Заиграйн аймагуудай ур… хуряалгада хэр бэлдээд бай… эдэ үдэрнүүдтэ шалгажа үзэхэ…он хангалтагүй байдал ушарба. …ухаршэбэрэй «Знамя Ленина» …оз (түрүүлэгшэнь нүхэр Семе…) мүнөө хүрэтэр ургаса хуряал…аа машинануудые заһабарилжа …гээгүй, таряанай тоог, складууд …хи бригаданууддань ойроо хүр…гүй, дезинфекцишье хэгдээгүй …һаар. Энэ колхоз бүхыдөө 55 …ан центнер ороохо таряа ху…жа абахаар хүлеэжэ байбашье, …йдоол 3 мянган центнер таряа… баттаамжатай тоогтой. Хушал…ай тоог бариха, цемент шала … тушаа анхарал табигданагүй, …о, цемент орой бэлдэгдээгүй. … жэлдэ таряанай склад бариха …бтэй байгаашье һаа, тэрэнь …н саарһан дээрэ үлэхэеэ байна. …хоздонь дээдэ, дунда эрдэмтэй … долоон агрономой хүдэлжэ …башье, мүнөө хүрэтэр таряа ху…лгын түсэб зохёогдоогүй, хэды …эн ургасаяа амяарлан хуряа…, таряагаа хэды үдэртэ хуряа… дүүргэхэеэ мэдэнэгүй. Полевой …ууд заһабарилагдажа эхилэг…гүй.

…имэрхүү һанаа амар, нобшо …дал Мухаршэбэрэй аймагай …инэй, Сталинай нэрэмжэтэ кол…удта үзэгдэнэ. Эндэ мүн лэ ху…татай һайн тоог байхагүй. Ста…ай нэрэмжэтэ колхоздо хэдэн …эй урда тээ эмхидхэгдэһэн үрэ…эй ажахыда хушалтатай тоог …эрэгдээгүй байһаар. Юрэнхы …ээ Мухаршэбэрэй колхозууд …публика дотороо таряа ехээр …улдаг ажахынууд гэжэ тоолог…гшье һаа, оньһожоруулагдаһан, …алтатай тоогоор дуталдана. Энэ …тдалаа усадхахын тула аймa… партийна, советскэ, хүдөө ажа… органуудай, колхозуудай хүтэл…рилэгшэдэй яаралтай хэмжээ …агүй байһаннинь гэмшэлтэй.

…аряа хуряалгын машина, техни…кые бэлэн болгохо, таряанай тоог, складуудаа түхеэрхэ талаар Заиграйн аймагай олонхи колхозууд ехэхэн гээгдэлдэ ороод байна. Эндэ мүнөө хүрэтэр арба гаран комбайн орой заһабарилагдажа эхилээдүй. Илангаяа «Коммунизм» колхоздо найман комбайнай миил гурбаниинь заһабарилагдаа нэрэтэй. Хадагдаһан баалые суглуулдаг түхеэрэлгэнүүдэй хахадынь шахуу бэлэн болоогүй. Аймагай колхозуудта таряанай 149 складуудай оройдоо 18-ниинь заһабарилагданхай. «Гигант», «Коммунизм», XXI партсъездын, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта нэгэшье склад бэлдэгдээгүй байна. Тэрэшэлэн хушалтатай гушан тоогой миил дүрбэниинь заһабарилагдаа. Таряа адхаха цемент шалатай тоогой ехээр дуталдабашье, тэрэниие үргэдхэхэ тушаа хэмжээн абтанагүй.

Гадна аймагай колхозуудта ороохо таряа хатааха түхеэрэлгэнүүд, сушилканууд бүри ойроо хүргэгдөөгүй байһаар. Олонхи колхозуудта бии байгаа «ВИСХОМ» сушилкануудай пеэшэнүүдэй хура бороодо орожо һандаршоод байхада, тэрэниие заһаха тушаа хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Ургаса хуряалгын түсэбшье табигдаагүй байна. Эдэ бүхы дутагдалнуудые мэдэжэ байгаашье һаа, партиин Заиграйн айком (нэгэдэхи секретаринь нүхэр Петров) эрид хэмжээ абанагүй, КПСС-эй айкомой пленум дээрэ энэ асуудалые хэлсэһэнээрээл һанаагаа амараад байнхай. Аймагай хүдөө ажахын инспекци, агрономууд эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын орондо дутагдалнуудаа тоолоод лэ һуужа байна. Тиин Заиграйн колхозуудта ургасань, илангаяа кукуруза, овощь буртаг үбһэндэ ехээр даратдашанхай.

КПСС-эй ЦК-гэй ноябрь—декабрьда болохо Пленумые бүхы совет арадайнгаа ажалай толотомо амжалтаар угтахаяа оролдожо байхада иимэ харюусалгагүй, хангалтагүй байдалые тэсэхын аргагүй. Долоон жэлэй түрүүшын жэлэй ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр, нэгэшье килограмм гутаангүйгөөр абаха гээшэ хүдөөгэй бүхы ажалшадай, нэн түрүүн бүхы коммунистнуул, комсомолшуудай нангин уялга мүн.

Ургаса хуряалгада бэлэдхэлые, түбхын түрүүндэ таряанай тоог, складуудые бэлдэхэ хүдэлмэриие нэгэшье үдэрөөр һаатуулжа болохогүй. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй, колхоз, совхоз бүхэндэ, гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта таряанай тоог, складууд сэбэрлэгдэжэ, заһабарилагдажа, дезинфекци хэгдэжэ дүүрэхэ зэргэтэй. Тоог, складуудаар хомор, цементлэгдэһэн шалаар бага ажахынууд тэрэнээ үргэдхэхэ, шэнээр бариха, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха тушаа яаралтай хэмжээ абаха уялгатай.

Ороной түрүү колхоз, совхозуудай жэшээгээр энэ жэлдэ амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, таряа комбайнһаа сэхэ бэлэдхэлэй пунктнуудта абаашаха шухала болоно. Колхоз, совхоз бүхэн ерэхэ хабар хүсэд хүрэхөөр үрэһэ хүрэнгэ эрхим сортын таряагаар хаажа абаха зэргэтэй.

Гүрэн түрын удхашанартай энэ шухала хүдэлмэриие эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа, эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула колхоз, совхозуудай партийна организацинууд арад зоной дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар эмхидхэхэ ёһотой.

Нүхэд колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд! Энэ жэлэйнгээ үндэр баян ургасые нэгэшье килограмм гээнгүй, гутаангүй абахын тула бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргая!

СССР-эй орденууд барюулагдаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Вышневолоцко пумаажан бүдэй комбинадай утаһа ээрэдэг фабрикын бригадир В. И. Гагановада Ленинэй орден, «Хадуур, балта» гэжэ алтан медаль Кремль соо июлиин 31-дэ барюулаа. Тэрэ хадаа нилээд һайн салин хүлһэ абажа байдаг түрүү бригадаһаа гээгдэжэ ябаһан бригадада һайн дураараа ошожо, тэрэниие түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха зорилго табяад, советскэ обществын аша туһада хизаарлашагүй шэн зоригто жэшээ харуулһанай түлөө, коммунистическэ ёһоор ажаллахын түлөө агуу ехэ хүдэлөөе саашадань үргэдхэхын тулада ехэ удхашанартай гайхамшагта үүсхэл гаргаһанай түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Кучеренкодо Ленинэй орден барюулагдаба. Тэрэ хадаа 50 наһа гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, советскэ гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяа харуулһанай түлөө шагнагдаһан байна.

К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ Москвагай хүдөө ажахын академиин адуу мори үсхэбэрилгые эрхилдэг кафедрые даагша профессор В. О. Виттдэ, уран зохёолшо Н. Н. Асеевтэ Ажалай Улаан тугай орденууд барюулагдаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе шагнагдаһан тухай Указуудые уншаа.

К. Е. Ворошилов орденуудые барюулха зуураа, гүрэнэй үмэнэ ажалай габьяае тэмдэглэһэн дээдэ хайрануудые абаһантайнь дашарамдуулан амаршалаад, һайн һайхан, элүүр мэндэ, коммунистическэ байгуулалтын зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан ажалдаа саашадаа амжалтануудые туйлахыень шагнагдагшадта хүсэбэ.

Удаань В. И. Гаганова, В. А. Кучеренко, В. О. Витт болон Н. Н. Асеев тэдэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствода халуун баяр хүргөөд, эхэ орондоо, манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө саашадаа үгэхэ байнабди гэжэ найдуулһан байна.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэд „Чехословакиин шэл“ гэжэ выставкэ хараба

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, Д. С. Полянский «Чехословакиин шэл» гэжэ выставкын баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэхэһээ урдахана выставкын центральна залда (манеждэ) августын 1-дэ орожо хараа. СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов, КПСС-эй Москвагай городской комитедэй нэгэдэхи секретарь В. И. Устинов болон бусад тэдэнтэй хамта ябалсаһан байна.

Чехословакиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Р. Дворжак, Чехословакиин правительственна делегациин гэшүүд, Чехословакиин посольствын хүдэлмэрилэгшэд болон бусад советскэ хүтэлбэрилэгшэдые угтаа.

(ТАСС).

Н. С. Хрущев Америкын самолёт соо орожо хараба

…ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй …рүүлэгшэ Н. С. Хрущев США-гэй …е-президент Ричард Никсон бо… тэрээнтэй хамта ерэлсэһэн бу… хүнүүдэй һуужа Москва ерэһэн …ерикын реактивна «Боинг-707» …э хоёр самолёдые Внуковска …одром дээрэ ошожо хараа.

…Н. С. Хрущевтой хамта США-һаа …СР-тэ байдаг элшэн сайд Л. Е. …мпсон ошолдоо.

…Самолёт хаража байха үедэ …Н. С. Хрущев болон тэрээнтэй хам… ябалсаһан америкынхидэй хоо…ондо хани халуун хөөрэлдөөн бо…бо. Н. С. Хрущев хөөрэлдэжэ байхадаа нэгэ хэдэн һанамжа хэлээд, самолёдой доторхи түхеэрэлгэ болон хэлбэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ байдаг, авиационно техникын талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ СССР-эй министр П. В. Дементьев, авиациин маршал С. И. Руденко, СССР-эй генеральна авиационно конструктор академик А. Н Туполев, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов мүн лэ самолёт харалсаһан байна.

(ТАСС).

США-гэй вице-президент Р. Никсон Москваһаа мордобо

Америкын Холбоото Штадуудай вице-президент Ричард М. Никсон һамгантаяа, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд Советскэ Союзда арбан хоногой туршада байһанайнгаа һүүлдэ августын 2-то Москваһаа Варшава ошохоёо мордоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ П. П. Лобанов болон бусад США-гэй вице-президентые Внуковска аэродром дээрэһээ мордохуулаа.

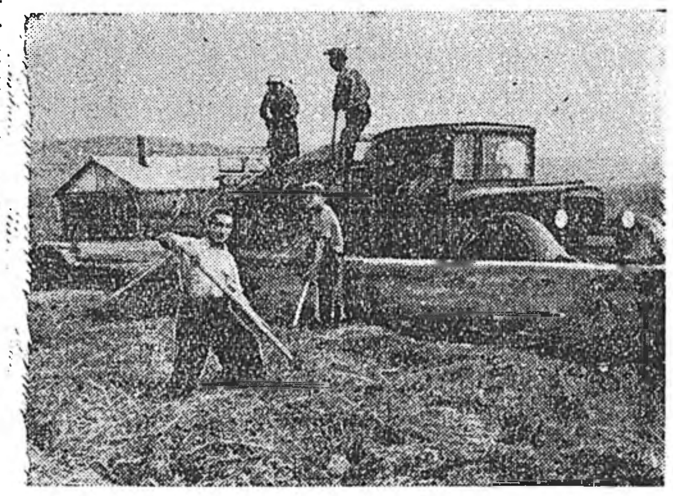
Ф. Р. Козлов болон Р. Никсон аэродром дээрэ үгэ хэлэһэн байнад.

(ТАСС).

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД! *Үбһэ тэжээл элбэгээр абахын тула эршэ хүсэеэ улам зангидая*

3000 тонно шэмэтэ силос дарагдаба

Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид (Зэдэ) 1959 ондо жэл хахад хүрэхэ тэжээл ниитынгээ малда бэлдэхэ зорилго табиһан юм.

Колхозой гэшүүд энэ харюусалгатай уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ.

Илангаяа шэмэтэ силос ехээр даража абаха тухай горьтой анхарал табигдана. Хамтадаа 4500 тонно силос бэлдэхэ түсэбтэй. Мүн 3000 тоннонь дарагдаба.

30 хүн, 6 автомашина үдэр һүнигүй шахуу силос даралгада хүдэлнэ. Дүршэл ехэтэй механизаторнууд Түгдэм Доржиев, Степан Осокин гэгшэд халаан бүриингөө даабари эрхим шанартайгаар, ходо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай болонхой. Машинын жолоошод. Михаил Жугдуров, Георгий Десятов, Михаил Серков гэгшэд һүүлэй табан үдэр соо 300 тонно хэршэгдэһэн ногоо тус тустаа шэрэхэ аад, 400—450 тонно хүргэнэ. Силосэй комбайнда хүдэлдэг Бутит Доржиева Анатолий Доржиев хоёр нүхэдтөө жэшээ харуулна.

Д. Цыремпилов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи отделениин гахайн байрын хажууда силос дарагдажа байна.

Авторай фото.

Урагшатайгаар ажаллаһанай үрэ

Июлиин 25-най мэдээгээр Кударын аймагай колхозууд 9986 тонно силос дараба. Тиигэжэ нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо мүнөө 9 дахин ехэ шэмэтэ тэжээл бэлдэгдээ. Силос даралга дээрэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ «Дружба» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цагадаев, эхин парторганизациин секретарь нүхэр Жамьянов) түрүүлнэ. Тус колхоз хамта 3767 тонно силос дараба. Тиигэжэ үнеэн бүридөө 5 тонно силос бэлдэнхэй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй силос даралгада бүхы арга боломжоёо шадамараар элсүүлһэнэйнь ашаар һүүлэй 5 үдэр соо 1752 тонно шэмэтэ тэжээл бэлдэгдээ.

С. Таханов.

Эдэбхитэйгээр ажаллана

«Коммунизм» колхозой 1-дэхи бригада (бригадирнь нүхэр И. Борькин) Ториингоо аймаг соо түрүүшээр үбһэндэ ороо һэн. Мүнөө энэ бригадынхид «Бага Байба» гэжэ газарта үбһэ хуряажа байна. Бригадир нүхэр Борькин колхознигуудай ажалые тон зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Бригададань хамта 41 хүн, тэдэнэй зариманиинь гэртэһээ ябаад хүдэлдэг гэрэй эзэн эхэнэрнүүд юм. Тэдэниие үглөөнэй 6 часта автомашинаар абаашажа, үдэшэлэн һөөргэнь асардаг. Байраар ябадаг үбһэшэд үглөөнэй үүрээр хүдэлмэрээ эхилээд, боро хараан болотор ажаллана. Энээнэй ашаар бригадын бүхы хүдэлмэришэд үдэр бүриингөө даалгабариие 100—110 процент дүүргэнэ.

Тус бригада 150 гектар сабшаха түсэбэйнгөө хахадыень сабшаад байнхай. Тэрэнэйнгээ үбһые хуряажа дууһыень сомоо. Эндэхид хура бороогой ехээр ороходо хээрын ногоогоор силос дарана. Байгша ондо бүхы сабшалангай гектар бүриһөө 8 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй аад, мүнөө га бүриһөө 10 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряажа абана. Мүн урдань сабшагдадаггүй, ойн соорхой, хадын үбэр газарнуудаар 100 гаран гектар сабшажа, үбһэ бүри ехээр абахаар хараална.

Энэ бригадада 71 наһатай Гомбо Мункуев, залуушуул М. Хадырова, морин сенокосилкын машинист И. Головкин гэгшэд үдэрэйнгөө нормые 110—115 процентээр дүүргэжэ, бултанда жэшээ харуулан ажаллана.

Д. Аюшеев.

Огородшодой оролдосото ажал

Нуур-Сэлеэн гэжэ бишыхан һууринһаа хахад модоной газарта Иволгын совхозой 5-дахи отделениин огород оршодог. Эндэ 23 гектар газарта элдэб янзын овощь тар203игданхай. Энэ жэлдэ залгаа ороһон хура бороо огородшодой ажал хүдэлмэриие зарим тэды һаатуулаа, мүн газар дээрэнь буртаг үбһэн урдаа ортошогүйгөөр ургаһан байна.

Тиигэбэшье эндэ хүдэлжэ байһан 20 гаран гэрэй эзэн эхэнэрнүүд бригадир нүхэр Г. Цыреновэй хүтэлбэреэр нилээдгүй шууд шангаар ажаллана. Эдэнэр огород соогоо бог үбһэнэй бии боложо эхилэмсээр, тэрэниие саг дарыдань үгы хэжэ сэбэрлэжэ байгаа. Мүнөө бүхы огородойнь газар 2 дахин бог үбһэнһөө сэбэрлэгдээд, ургамалай эшые тойруулжа шоройнь зөөлэрүүлэгдэнхэй. Зүгөөр эмхидхэгдэжэ, хаһа саг соогоо хэгдэһэн энэ хүдэлмэри мүнөө һайн үрэ дүн харуулба. 8 гектар газарта эрхим шанарай капуста сэл хүхэ набшаһаа эбхэн монсогойлжо байна.

Игэжэ шадал соогоо оролдон, отделениин огородшод байгша ондо гектар бүриһөө 100—120 центнер үгэрсэ, помидор, 150 центнерһээ бага бэшэ капуста хуряажа абахаар шиидэнхэй.

Ш. Бальжинимаев.

Республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай

1959 оной августын 1-нэй мэдээн

Аймаг	Үбһэ хуряалга (тоннор)	Силос даралга (тонноор)	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ (тонноор)
Баргажанай	4836	3626	262
Курумканай	3405	70	22
Бичурын	2887	7113	354
Закаменай	2512	863	13
Тарбагатайн	1980	5477	51
Түнхэнэй	1965	5436	1091
Мухаршэбэрэй	1943	9366	237
Заиграйн	1889	4407	116
Кабанскын	1698	5294	226
Иволгын	1513	3810	—
Хэжэнгын	1474	6185	131
Сэлэнгын	1314	7815	16
Байкало-Кударын	1005	2232	30
Прибайкальскиин	987	1942	23
Яруунын	942	5237	4,0
Зэдын	782	10560	66
Кударын	665	11987	—
Баунтын	622	0,7	—
Ториин	352	4571	399
Кяхтын	343	2447	16
Хориин	326	1749	—
Ахын	27	—	—
СОВХОЗУУД			
Бичурын	772	2205	—
«Эрдэм»	756	5310	137
Хориин	590	2032	—
Кяхтын	513	1760	54
Кабанскын	365	640	72
Борьёогой	288	2547	7
Иволгын	260	2275	—
Сэлэнгын	242	3447	9
Яруунын	191	3000	18

ЗУНАЙ ТЭНИГЛЭН САГТА

Байгша ондо Баргажанай колхозууд һү һаалгаяа нёдондонойхидо орходоо яһала һайнаар эмхидхэбэшье, нилээд ехэ дутагдалтай байһаар. Аймагай колхозууд һү һааха 7 һарынгаа түсэбые дүүргээгүй. Илангаяа Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозуудта өөдэгүй бага һүн һаагдажа байнхай. Нэрлэгдэһэн колхозууд һү һааха жэлэйнгээ түсэбые миин лэ 40—42 процент дүүргэээ.

Мүнөө зунай һайхан сагта өөдэгүй бага һү һаажа байһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула ёһотоор оролдоногүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эгээл иимэһээ зарим колхозуудта һү һаалгань доошолуулагдажа байна. Жэшээлхэдэ, һүүлэй 5 хоног соо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 2600 литр, «Гигант» колхоз 2800 литр һү дутуу һаагаа. Тиихэдэ «Звезда» колхоз урданайхидаа орходоо нэгэ мянган литр һү багаар һаагаа.

Һү һаалга ямар шалтагһаа доошолуулагдажа байна гээшэб? Нэн түрүүн һаалишад, мал адуулагшадай ажалайнь хойноһоо ямаршье хиналта хэгдэнэгүй. Тиимэһээ тэдэнэр бороотой, бүрхэг үдэрнүүдтэ үнеэдээ муугаар бэлшээгээд, һаалгадаг сагыень алдажа, нилээд ехэ һүень дэлэн соонь орхижорхино. Харин бороотой, бүрхэг үдэрнүүдтэ үнеэдые тунга ногоотой газарта һайса бэлшээхэ хэрэгтэй ха юм. Юуб гэхэдэ, тиимэ үдэрнүүдтэ орходоо үнеэд һайнаар бэлшэжэ, һүеэшье нэмээдэг. Тиин гэһээ Баргажанай һаалишад бороотой, бүрхэг үдэрнүүдтэ ажалаа һуладхажархина. Энээниень колхозой хүтэлбэрилэгшэд һайса мэдэжэ байбашье хэмжээ абанагүй. Хүтэлбэрилэгшэд фермэ, гүүртэ дээгүүрээ үсөөн ябана, һаалишад, мал харюулагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлнэгүй.

Һаамхай үнеэд һүниндөө бэлшээгдэнэгүй, мүн ногоон тэжээлээр хангагданагүй. Олонхи колхозууд тариһан ногоон тэжээлээ үнеэдтэ эдюулнэгүй. Жэшээлхэдэ, «Гигант» колхозой нүхэр Гаськовой хүтэлбэрилдэг 4-дэхи комплексно бригада һаамхай үнеэдээ хооһоор хонуулжа байһаар.

Тиихэдэ олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэдөө тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулнагүй.

Тиихэдэнь һаалишад сүлөөгүйдэжэ үнеэдээ үдэртөө хоёр дахин һаадаг болошоо.

Гадна Баргажанай колхозууд гүрэндөө һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 7 һарын турша соо миин лэ 51 процент дүүргэбэ. Илангаяа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз жэлэйнгээ түсэбые оройдоол 38 процент дүүргэээ. Тэрэшэлэн «Гигант», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудташье тиимэрхүү юм. Гүрэндэ һү худалдаха түсэбэй муугаар дүүргэгдэжэ байһан ушар хадаа олонхи колхозуудай һааһан һүеэ доторойнгоо хэрэглэмжэдэ гаргашалжархидаг дээрэһээнь болоно. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 3025 центнер һү һаагаад, гүрэндэ тэн хахадыень лэ худалдаа. Тиихэдэ Сталинай нэрэмжэтэ артель һаагдаһан 4900 центнер һүнэйнгээ 2000 центнерыень доторойнгоо хэрэглэмжэдэ гаргаа.

Теэд һү һааха, гүрэндэ тушааха хүдэлмэриин һулаар ябуулагдажа байһанай шалтагааниие аймагай хүтэлбэрилэгшэд, нэн түрүүн хүдөө ажахын инспекци, һайса мэдэжэ байбашье, хэмжээ абанагүй.

Ш. Тучин.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТЫН ВЫСТАВКЭДЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Электрификация СССР» гэһэн павильон соо Азербайджанай ССР-тэ баригдажа байһан Али-Байрамлинскэ ГРЭС-эй македые хүнүүд хаража байна.
ТАСС-эй фотохроника

Партийна ажабайдал

Элбэг ургасаяа эмхитэйгээр хуряахабди

Долоон жэлэй туршада манай колхознигууд урдаа тон ехэ зорилго табяа. Эдэ жэлнүүдтэ малай ашаг шэмэ 2—3 дахин ехээр абтадаг болохо юм. Харин малайнгаа ашаг шэмые иимээр дээшэлүүлхын тула тон түрүүндэ ороохо таряанай болон үбһэ ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай үндэр баян, ургаса абадаг болохо ёһотойбди.

Манай колхоз үбэлжэлгын үедэ малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл үнинэй бэлдээгүй. Тиимэһээ ойрын жэлнүүдтэ малайнгаа ашаг шэмые эрид түргэнөөр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидхэхэ зуураа, колхозой партийна организаци, тон түрүүндэ урданайхида орходоо хоёр гурба дахинаар ехэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бэлдэдэг болохо зорилго табяа. Бүри апрель һарада энэ асуудал коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, мүнөө жэл кукурузын тарилгые 2 дахинаар, зелёнкын—1,5 дахин үргэдхэхэ, тэжээлдэ гэжэ 20 гаран гектар дээрэ сахарай свёкло тарихаар шиидхэгдээ һэн. Мүн энэ суглаанай шиидхэбэреэр 23 коммунист сабшалангай болон тэжээлэй ургамалнуудай газарнуудые уһалха, һайжаруулха хүдэлмэридэ эльгээгдэһэн байгаа.

Мүнөө үбһэ ногооной, кукурузын, бусад ургамалнуудай ургаса һайнаар гаранхай. Шэнэ газар дээрэ тариһан кукурузынгаа гектар бүриһөө 300—400 центнер ургаса хуряахаар хараалнабди.

Мүнөө колхоздомнай үбһэ хуряалгын, силос даралгын, таряа хуряалгада бэлэдхэлэй халуун хүдэлмэри ябажа байна. Тэжээл бэлэдхэлэй асуудалые партийна организаци суглаан дээрээ дахин зүбшэн хэлсэжэ, үбһэ сабшаха, силос дараха хүдэлмэридэ 16 коммунистые эльгээтээ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, нютагай элдэб тушаалтай эдэбхитэд үбһэ хуряалгын үедэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ 10 үдэр хүдэлхэ ёһотой гэжэ партийна суглаан шиидхэһэн байна. Тэрэ шиидхэбэри дүүргэгдэжэ байнхай. Хүтэлбэрилхы тушаалтай коммунистнуудта үбһэ хуряалгын бригаданууд даалгагдаа. Жэшээлхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ, партийна бюрогой гэшүүн нүхэр Митыпов нэгэдэхи бригадын, тэрэнийе мал ажалай талаар орлогшо, бюрогой гэшүүн нүхэр Рябов гурбадахи бригадын, түрүүлэгшые техникын талаар орлогшо нүхэр Федотов хоёрдохи бригадын, би дүрбэдэхи бригадын, сомоной түрүүлэгшэ Д. Дугаров табадахи бригадын хүдэлмэринис хинан шалгажа байха даалгабари абанхай.

Ингэжэ мүнөө жэл малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, ерэхэ намарай һүүл багаар гү, али үбэлэй эхеэр зарлагдахаяа байһан КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые угтаха зорилготойгоор манай колхознигууд ажаллажа байна. Мүн малшаднай һү ехээр һаахын, малаа һайнаар таргалуулхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

Бригада бүхэндэ гол түлэб коммунистнуудһаа бүридэһэн агитаторнууд томилогдоод, болохоёо байһан Пленум тухай, тэрэнние ажалай ехэ ехэ амжалтаар угтаха шухала байһан тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Мүнөө наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ үбһэ сабшалга, тармалгада хамта 400-гаад хүн ябана. Үбгэн залуугүй—арбаад наһатай үхибүүнһээ эхилээд 70 наһа гараһан үбгэд хүрэтэрөө малдаа элбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор 12 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ байһан аад, мүнөө 4 мянга гаранние бэлэдхээбди. Сабшаха газарнай үшөө горьтой бии. Урдань сабшагдадаггүй байһан газарһаа үбһэн хуряагдажа байна. Тиихэдэ 400 гаран тонно силос дарагдаа.

И. Новокрещенных,
Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Ажалнай оньһожоруулагдана

Партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэринс бэелүүлэн, Улан-Удэ городтохи нютагай промышленностиин предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэреэ оньһожоруулха, автомат техникэ хэрэглэхэ талаар ехэ оролдолго гаргана. Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артельдэ шаажан гүйлгэһэн амһарта бүтээдэг цехүүд шэнэдхэн заһабарилагдажа, үргэдхэгдэжэ байна. Эндэ шэнэ 15 түхеэрэлгэ табигдажа, бэлэдхэлгын цехтэ поточно линии бии болгогдоо. Амһартада хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые бүтээхэ станогуудые шэнэдхэн хубилгахадань ажалай бүтээсэ 30 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Арматура сэбэрлэхэ барабанай ашаглалгада үгтэхэдэнь хоёр хүдэлмэришэн сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда хүдэлмэрилхэ. Иигэжэ шэнэ техникэ ашаглан, тус артелиинхид жэл соо хоёр мянган тонно хэмжүүртэй амһарта бүтээдэг болохо байна.

1962 ондо «Красный Восток» гэжэ олзоборилгын артелиин хүдэлмэрилэгшэд шэл амһарта хоёр дахин ехээр гаргадаг болохо. Мүнөө эндэ шэлэй шихтые буйлуулха хүдэлмэри оньһожоруулагдажа байна.

Олзоборилгын бусад артельнүүдтэ модо дархалха хүдэлмэридэ оньһон арга хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Серовой нэрэмжэтэ олзоборилгын артельдэ мебелиин гоёолто хэхэ, тошылдохо хүдэлмэри оньһожоруулагдажа эхилээ.

«Керамик» артельдэ хирпиисэ хатааха түхеэрэлгэ баригдахань. Тиихэдэ түхэреэн пеэшэн баригдаха, хирпиисэ хэблэхэ агрегадууд шэнэдхэгдэхэ юм. Үйлэдбэрине үргэдхэхэ талаар эдэ хүдэлмэриин хэгдээд байхада, тус артель 1958 оноойхиһоо хоёр дахин ехээр хирпиисэ гаргадаг болохо.

Свердловско областиин хүдэлмэрилэгшэдэй уряада харюусан, Улан-Удэ городой олзоборилгын артелиинхид иигэжэ ажаллана.

И. Новиков,
КПСС-эй Улан-Удын Советскэ райкомой секретарь.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ЕҺО ГУРИМЫЕ НАРИНААР САХИХА

Ажалшадай амгалан ажаһуудалые хангаха, ёһо гуримые сахиха, социалистическэ хуулиие бэелүүлхэ хэрэгые һайжаруулха талаар милици, сүүд, прокуратурын урда шухала зорилго табигдана. Мүнөө арадай һайн дуранай дружинанууд, комсомолой патрульнууд, нүхэдэй сүүд, эмхи зургаанууд олониитын ёһо гуримые сахиха, эрхэтэдэй аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэдэг болонхой.

Манай республикын предприяти, барилгануудаар, колхоз, совхозуудаар, эмхи зургаануудаар, һургуулинуудаар арадай дружинанууд олоор байгуулагдажа байна. Эдэ дружинануудые хүтэлбэрилхэ районно штабууд хүдэлмэрилнэ. Ниитын гуримые сахиха хэрэгтэ олониитын хүсэнэй тон ехэ нүлөө үзүүлжэ байһан тухай республикымнай арадай дружинануудай хүдэлмэриин түрүүшын дүнгүүд харуулна.

Улан-Удын район бүхэндэ эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн штаб байгуулагдаа. Железнодорожно районой арадай дружины хүтэлхэ штабай начальнигаар райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шабунин баталагданхай. Тэрэ штабай гэшүүдээр ПВЗ-гэй директор, Зүүн Сибириин түмэр замай отделениин начальник, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь, профсоюзна болон бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хүдэлнэ. Штабай гэшүүд тус тустаа тодорхой уялгатай юм. Ниитын гуримые сахиха хэмжээ-ябуулганууд баталаатай. Районой прокуратура, райсоведэй гүйсэдкомой милициин таһаг тэдэнэй хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа хүргэнэ.

Паровозо-вагонно заводой түрүү хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дундаһаа 150 хүнһөө бүридэһэн арадай дружина байгша оной февральда байгуулагдаа һэн. Заводой партийна комитедэй секретариин орлогшо нүхэр Абагаев дружинын командир юм. Механизированнэ шэлэй завод, модоной завод, мелькомбинат, мяха-консервын комбинат болон бусад предприятинуудаар, Улан-Удын һургуулинуудаар иимэ дружина бии болгогдонхой.

Манай ниислэл хотодо ёһо гуримые эбдэхэ ушар, олоной газарта һогтуугаар ябаха, хулигаан ябадал гаргаха ушар үсөөрөө. Ниитын ёһо гуримые сахиха талаар арадай дружинанууд ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Закаменск городто һайндэрэй, амаралтын үдэр, амаралтын урда тээхи, мүн салингай гараха үдэрнүүдтэ арадай дружинануудай штабууд хүдэлнэ. Дружинын гэшүүд эндэ үдэр бүри үдэшын 7 часһаа һүниин 11—12 час хүрэтэр, һайндэр, амаралтын үдэрнүүдтэ хоёр халаан боложо, үдэрэй 3 часһаа һүниин 11—12 час хүрэтэр харуулда гарадаг юм. Харуулда гарахынгаа урда тэдэнэр командирнуудһаа дүүрэн заабари абадаг. Дружинын хүдэлмэридэ ажалшад ехэ туһа хүргэнэ. Ёһо гурим эбдэгшэдые, элдэб ааша гаргагшадые тэдэнэр өөһэдөө штабтаа гү, али милициин таһагта асаржа хөөрэлдэнэ.

Республикадамнай ёһо гуримые сахиха дружинанууд эгээн түрүүн Гусиноозёрскдо эмхидхэгдээ һэн. Дружинада анхан дүшөөд, табяад хүнүүд байһанаа, мүнөө 400 гаран хүн болоод байна. Гансахан штабынь 65 хүнһөө бүридэнэ. Шахтёрнуудай дунда арадай дружинануудай хүдэлмэри ехээр һайшаагдана. Городской Соведэй гүйсэдком, профсоюзай, комсомолой организацинууд дружинануудай, тэдэнэй штабай хүдэлмэридэ хододоо туһалдаг юм.

Арадай һайн дуранай дружинанууд ёһо гурим эбдэгшэдтэй тэмсэхэһээ гадна, элдэб хулгайшадые, социалистическэ эд зөөри үригшэдые элирүүлнэ.

Милицидэ хамһалсаха бригадада ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Республикымнай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай милициин таһаг бүхэнэй дэргэдэ иимэ бригаданууд бии болгогдонхой. Тэндэнь мүнөө 4000 гаран бригадмильцэнүүд тоологдоно.

Социалистическэ эд зөөри үригшэдтэй, хонжоо наймаа хэгшэдтэй, хулигаан ябадал гаргагшадтай тэмсэхэ хэрэгтэ бригадмильцэнүүд ехэ туһа хүргэнэ. Улан-Удын Советскэ районой бригадмильцэнүүд илангаяа һайнаар, эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Милицидэ хамһалсаха комсомолец Юрий Хундановай бүлэг онсо шалгарна. Зооветинститудай барилгын факультедэй студентнүүд энэ бүлэгтэ оролсодог юм. Тэдэнэй дунда комсомол Володя Гребенников юумэндэ нэтэрүү, зоримгой заншалтай, даалгагдаһан хэрэгые заатагүй дүүргэдэг хүн. Тэрэ арба гаран аралжаа наймаашадые, хулгайшадые баряа. Мүн Володя Шкаровский, Ваня Ермолаев һайнаар хүдэлдэг.

Бригадмильцэнүүд манай тон найдамтай туһалагшанар гээшэ гэжэ милициин хүдэлмэрилэгшэд хөөрэлдэдэг. Үнэхөөрөөшье тиимэ болоно.

Ниитын гуримые, жаяг заршамые эбдэгшэдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ мүн нүхэдэй сүүдэй үүргэ тон ехэ бшуу. Гэмтэ ябадал хэһэнэйнгээ түлөө нүхэдэйнгөө урда харюусаха ябадалые үргэнөөр дэмжэхэ, эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэн Мордовской ажалдаа ходо һогтуугаар гарадаг, хүдэлмэриин журамые эбдэдэг байгаа. Энээнэйнгээ түлөө нүхэдэй сүүдэй урда тэрэ гаргагдаа һэн. Мүнөө нүхэр Мордовской нүхэдэйнгөө урда үгэһэн үгэдөө хүрэжэ, һайнаар ажалладаг болонхой.

Механизированнэ шэлэй завод, пивын заводто нүхэдэй сүүдүүд һайнаар хүдэлнэ.

Гэбэшье республикын олонхи предприятинуудаар, илангаяа совхозуудаар, леспромхозуудаар нүхэдэй сүүд хүдэлнэгүй. Олон колхоз, совхозуудаар нүхэдэй сүүд үшөө байгуулагдаагүй.

Социалистическэ хуули бэелүүлгые, олониитын ёһо гуримые нарин нягтаар сахиха хэрэгтэ бүгэдэниитын үүргые улам дээшэлүүлхэ гээшэ партийна, советскэ органуудай, профсоюзай организацинуудай шухала уялга болоно.

И. Балуров,
юстициин советник.

Кударын аймагта

АГИТБРИГАДА ҮБҺЭШЭДТЭ ОШОНО

Аймгүйсэдкомой соёл гэгээ[рэ]лэй таһаг үбһэ хуряалга дээ[рэ] хүдэлжэ байһан колхозниг[уу]дай культурна эрилтые ханг[ха]хын тула, түсхай агитбрига[да] эмхидхээ. Тус бригадын[хи]д Куйбышевай, Ленинэй, Кир[о]вэй нэрэмжэтэ колхозуудаа[р] ошожо, үбһэшэдэй урда һ[о]нирхолтой уран һайханай ко[н]церт харуулна. Мүн элдэ[б] асуудалаар богонихон лекц[и] уншана.

ШЭНЭ АРГААР СИЛОС ДАРАНА

Ехэ-Кударын Куйбышев[ай] нэрэмжэтэ колхозойхид айм[аг] соогоо эгээн түрүүлжэ, нүх[эн] траншейгүйгөөр, миин тэгш[э] газар дээрэ силос даража эх[ил]лээ һэн. Мүнөө эндэ шэнэ ар[]гаар 1000 һайса гаран тонн[о] шэмэтэ тэжээл силослэгдээ.

Мүн эдэнэй жэшээгээр ай[]магай бусадшье колхозуу[д] тэгшэ газар дээрэ силос ехэ[э]р дарана. Аймагай артельнү[үд] энэ аргаар 70 мянган тонн[о] силос дараха гэһэн уял[га] абанхай.

ДЭЭДЭ ШАН БАРЮУЛАГДАБА

Россин гүрэнтэй Бурят ор[о]ной һайн дураараа нэгэдэһэ[н] түүхэтэ 300 жэлэй ойн баяра[ар] һайндэртэй дашарамдуулан аймагай хүдөө ажахын түрү[үл]шүүл, соёл гэгээрэлэй хүдэ[л]мэрилэгшэд, промышленн[остиин] предприятинуудай эрхим х[үдэлмэришэд] нүүд СССР-эй орден, медаль[]нуудаар, Бурядай АССР-[эй] Верховно Соведэй Президи[у]мэй грамотаар шагнагдаһа[н] байна.

Һаяхан аймагай центр К[у]дара-Сомон тосхондо Буряда[й] АССР-эй Верховно Соведэ[й] Президиумэй түрүүлэгшэ н[ү]хэр Д. Цыремпилон шагна[г]даһан түрүүшүүлдэ орден, ме[]даль, грамотануудые барю[ул]лаа.

Колхозой түрүүлэгшэнэ[р] нүхэд Иванов, Перевалов, т[ү]рүү механизатор Унагаев гэ[г]шэдтэ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден барюулагдаба.

Д. Болхоев

Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба

Ажалшадай культурна эрил[тые] хангаха хүдэлмэридэ эдэбхитэй[гээр] хабаадалсаһан уран һайханай б[үлэ]гэмүүдэй олон хүдэлмэрилэг[шэд] ВЦСПС-эй Президиумэй хүн[дэ]лэлэй грамотаар шагнагдаха[] лобо. ПВЗ-гэй Культурын байша[н]гай драматическа, хатар танцын к[ол]лектив, Зэдын вольфрамо-молиб[де]нэй комбинадай Культурын б[ай]шан, «Рассвет» клуб, мяха-конс[ер]вын комбинадай клубай хатар т[ан]цын коллектив, Доржи Банзаров[ай] нэрэмжэтэ Бурядай багшын инст[ит]удай, сэмбын фабрикын хоор[] коллективүүд шагнагдагшадай д[ун]да бии.

А. Владимиров.

ГЭР БАЙРАНУУДЫЕ ОЛООР БОДХООЕ

Совет засагай жэлнүүдтэ Бурят орон хүгжэнги социалистическэ индустритай, һайнаар оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахытай һалбаран хүгжэжэ байгаа республика болонхой. Шэнэ шэнэ городууд, болбосон түхэлтэй тосхонууд бодоо.

Коммунистическэ партиимнай, Советскэ правительствымнай үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар ажалшадай байра байдал түргэнөөр һайжаржа байдаг. Ажалшадые уужам, һаруул, һайнаар түхеэрэгдэһэн гэр байратай болгохын тулада гүрэн ехэ оролдолго гаргана. Гансахан һүүлэй гурбан жэл соо гүрэнэй һомолһон мүнгөөр 230 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд ашаглалгада үгтөө. Урдань городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта байһан уйтан, һарниһан модон гэрнүүдые мүнөөнэй аятай зохидоор, уужам, һаруулаар, хэдэн дабхараар баригдаһан, баригдажа байһан гэрнүүдтэй жэшэ хээр бэшэ. Ууралаар дулаасуулагдадаг гэрнүүдэй хамта талмай 200 мянган дүрбэлжэн метрээр, уһаар хангагдадаг гэрнүүдэй хамта талмай 140 мянган дүрбэлжэн метрээр тодорхойлогдоно.

Хэды ехэ барилгын боложо байхада, гэр байранууд үшөөл дутамаг, энэ асуудал шухала байһан зангаараа. Зарим нэгэн айл, городойшье, хүдөө тосхонуудайшье олохон хүн зон үшөөл таарамжагүй гэрнүүдтэ ажаһууна. Саг зуураар гэжэ 1930—1936 онуудта баригдаһан модон гэрнүүдые эбдэжэ, һууридань шулуун шэнэ гэрнүүдые бариха хэрэгтэй. Илангаяа Улан-Удын паровозо-вагонно заводто, мяха-консервын комбинадта, түмэр харгын узелда, Бурядай автотрестдэ, тэрэнэй системын бүхы автотранспортна конторонуудта, Бурядай совнархозой предприятинуудта, Закаменск, Кяхта, Бабушкин городуудта гэр байра дутамаг.

«СССР-тэ гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор ойрын 10—12 жэл соо орон доторое гэр байрын дутагдалые усадхаха гэһэн шухала зорилго табигдана. Арад зон тухайгаа парти, правительствомнай шэнэ анхарал оролдолго гаргаба гэжэ энэ тогтоолые угтаһан республикымнай ажалшад бүри урма зоригтойгоор ажалладаг, хаа хаанагүй гэр байра эдэбхитэйгээр баридаг болоо.

1958 ондо Коммунальна ажахын министерство, нютагай Соведүүд городууд болон аймагай центрнүүдтэ гэр байрануудые бариха түсэбөө горьтойхоноор үлүүлэн дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ гэр байрын барилгада гүрэнэй зүгһөө 6.700.000 түхэриг һомологдоһон аад, хамта 9.519.100 түхэригэй барилга хэгдэжэ, түсэб 148,2 процентээр дүүргэгдээ. Хамта 8467 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын 60 гэр ашаглалгада оруулагдаһан байна. Городой болон аймагай Соведэй олохон гүйсэдкомууд доторойнгоо арга боломжонуудые элсүүлжэ, гэр байрын барилгые эдэбхитэйгээр ябуулба. Тиигэжэ Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Баунтын аймагуудта гэр байра бариха түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдэһэн байха.

Мүнөө жэл республика доторнай гэр байранууд бүри олоор баригдажа байнхай. 1956 оноойхидо орходоо гэр байрын барилгада хамта 65,7 миллион түхэриг ехээр һомологдоо. Мүнөө жэл—долоон жэлэй түсэбэй түрүүшын жэлдэ—республикымнай ажалшад хамта 130 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрануудта нүүхэ байна. Эдэ гэрнүүд эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай, организацинуудай, совхозуудай, нютагай Соведүүдэй гэр байрын-коммунальна ажахынуудай бариха гэрнүүдэй тоодо оролсоногүй. 1959 ондо арадай ажахын түсэбэй ёһоор, республикын нютагай Соведүүдэй гэр байрын-коммунальна ажахынууд 23,2 миллион түхэригэй гэр байра барижа, 14,6 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада үгэхэ ёһотой. Тэрэ тоодо Улан-Удэ городой барилгада 14,4 миллион түхэриг һомологдоо. Эндэ 9,7 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд ашаглалгада үгтэхэ.

Улан-Удэ городой Октябрьска райондо мүнөө жэл ашаглалгада оруулагдахаар—Павловай нэрэмжэтэ үйлсэдэ 22 квартиратай нэгэ гэр, табадахи кварталда 39 квартиратай 3 гэр, 48 квартиратай 5 гэр, 4 квартиратай 10 гэр баригдажа байна. Советскэ райондо—Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсөөр 32 квартиратай нэгэ гэр, шэлэй заводто 4 квартиратай хоёр болон бусад гэрнүүд бодохо юм. Мүн Железнодорожно райондо хэдэн гэр баригдажа байнхай.

Нютагай Соведүүдэй гэр байрын-коммунальна ажахын хэжэ байһан барилгануудһаа гадна, арадай ажахын Соведэй промышленна предприятинууд, жэшээлхэдэ, Зэдын вольфрамо-молибденэй комбинат, Тимлюгэй цементын завод, эндэхи асбешиферно завод, Бичурын сахарай завод, Галуута-Нуурай рудоуправлени, «Забайкаллес» комбинадай ой модоной промышленностиин предприятинууд ехэ барилга хэжэ байдаг. Улан-Удэ городто—мяханай комбинат, шэлэй завод, «Механлит» завод, судно-барилгын завод, сэмбын фабрика болон бусад хэдэн предприятинууд горьтой барилга хэжэ байнхай. Гадна паровозо-вагонно завод, түмэр харгын гурбадахи отделени, 834-дэхи мостпоезд, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Автомобильна транспортын болон шоссейнэ харгынуудай управлени, РСФСР-эй Автомобильна транспортын болон шоссейнэ харгынуудай министерствын автотрест, Ошосдор, совхозууд, РТС-үүд, нютагай промышленностиин болон эдеэ хоолой министерствын предприятинууд, «Бурпромсоведэй», Буркоопсоюзай системын промартельнүүд, тэрэнэй аймпотребсоюзууд, тэдэнэй худалдаа наймаанай предприятинууд, организаци болон эмхи зургаанууд гэр байрын барилгада мүнгэ зөөри горьтойгоор һомолоод, ехэ барилга хэжэ байдаг.

Тиихэдэ 96518 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрануудые хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигууд өөһэдөө барижа байна. Илангаяа хүдөө тосхонуудта ажалшад гэр байрануудые аргагүй олоор барина.

Барилгые эдэбхитэйгээр, түргэнөөр бодхоожо байһан предприятинууд гэхэдэ—барилгын управлени, паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһаг, Бэрээнэй целлюлозын комбинат, Хоронхойн силлиманидай рудник, Татауровай барилгын материалнуудай комбинат болон бусад предприятинууд гэр байрануудые түргэн саг соо, шанар һайнтайгаар барижа байдаг.

Барилгануудые түргэн саг соо шанар һайнтайгаар бодхоохо гээшэ шухала асуудал болонхой. Улан-Удэдэ барилгын управлениинхид 52 квартиратай нэгэ гэр 5 һара шахуу саг соо ашаглалгада оруулаа. Манай эндэхеэр бодоходо, энэ гэр түргэнөөр баригдаһан байна. Хэрбээ манай барилгын бүхы организацинуудай иимээр ажалладаг байгаа һаань, хүдэлмэримнай һураггүй урагшатай түргэнөөр ябаха һэн. Харин манай барилгын олонхи организацинууд гэр байранууд болон соёл культурын байшангуудай барилгые тэсэшэгүй удаанаар ябуулна.

Барилгын удаанаар ябадаг гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, машина, техникэ багаар хэрэглэгдэнэ, оньһожоруулагдаагүй гар хүдэлмэрнүүд олон. Барилгада хабсаргамал конструкцинууд, блогууд, панельнүүд тон багаар хэрэглэгдэнэ. Эгээл энээнһээ боложо, барилга удаанаар, гаргаша ехэтэйгээр хэгдэнэ бшуу.

Республика доторнай баригдажа байһан барилгануудта дутуу дундануудолон. 154-дэхи барилгын трестдэ, «Бурстрой» трестдэ, барилгын бусад зарим организацинуудта илангаяа гэр байранууд шанар муутайгаар, проектые хазагайруулан баригдадаг байна. Тиин хэдэ дахин заһабари боложо, заримдаа задалаад, дахин шэнэ хана бодхоохо хэрэгтэй боложо, ехэ гаргаша хэгдэнэ. 154-дэхи трестын нүхэр А. Попов начальнигтай 3-дахи барилгын управлени 8 квартиратай хоёр гэр бараад, тэрэнэйнгээ дутуу дундануудые удаан саг соо заһаа. Энэ управлениин хүдэлмэридэ 154-дэхи трестые эрхилэгшэ нүхэр Тарасов анхаралаа хандуулнагүй.

Мүн «Забайкаллестрансстрой» трест иимэрхүү байдалтай. Эндэ[] Свобода үйлсөөр 32 квартира[тай] гэрэй һуури татаад, тэрэнээ да[хин] задалжа, шэнэ һуури табиха уш[ар]тай болоһон байна.

Эдэ мэтын дутуу ядуу хүдэл[мэ]риһөө боложо, барилга удааруу[ла]дана, һүүлдэ айлнуудай һууж[а байха] таарамжагүй юумэнүүд элирүү[л]дэнэ. Жэшээлхэдэ, Сталинай [нэ]рэмжэтэ үйлсөөр баригдаһан [] квартиратай шэнэ гэрэй оро[й] унаа, утаанай гарадаг хоолой [] руугаар хэгдэһэн байгаа. Га[] аюулай болохо байһан дээрэ[] эдеэгээ шанадаг пеэшэнгүүдээ [] нууд түлихэ аргагүй. Прораб Черныхын хиналта шалгалтаяа [] ларуулһан дээрэһээнь пивын за[во]дой хүдэлмэришэдтэ гэжэ бариг[даһ]ан 24 квартиратай нэгэ гэрэй һ[уу]ри метр шахуу гүйхэнөөр һуул[гаг]даа. Зүгаад мянган түхэригэй [] гаша хэгдэжэ, ханань задалагда[жа] шэнэ һуури татагдаа. Иимэ дут[аг]далнуудые тоолохо болоо һаа ол[он].

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэ[дэ] барилгашадай журам һула, эм[хи] гурим багатай. Энэ дутагда[лнуу]дары зайсуулха шухала.

Ажалшадые ойрын арбаад ж[эл]дэ уужам, һаруул, таатай зохид [гэр] байрануудта оруулха гэһэн ар[] һайхан зорилго барилгашадай ур[да] табигдана. Тиимэһээ барилга[шад] гэр байрын болон бусад бари[лга]нуудые түргэнөөр, шанар һайнт[ай]гаар баридаг болохын түлөө тэм[сэ]хэ зэргэтэй.

Б. ЦЫРЕТОРО[В]
Бурядай АССР-эй Коммуна[льна] ажахын мини[стр]

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан

НҮХЭД МАЛШАД! ҺҮ, МЯХА АБАХА ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭВ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ШУУД ТЭМСЭГТЫ!

☆ ☆

Һанаһанда хүрэнэгүй

Һү, мяха, ноохо элбэг ехээр абалаг болохын тула колхоз, совхоз бүхэндэ нэн түрүүндэ эхэ малай тоо толгойе олошоруулаад, тэдэнэйнгээ түлыень һайнаар абажа түлжүүлхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Гэбэшье республикын зарим ажахынууд энэ тон шухала асуудалда анхаралаа ёһоор табидаггүй, харин жэлһээ жэлдэ эхэ малайнгаа тоо толгойе ехээр хороожо, түлыень муугаар абана.

Жэшээ болгон Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозые (түрүүлэгшэнь нүхэр Тармаев, парторганизациинь секретарь нүхэр Доржиев) абаад үзэе. Тус артельдэ энэ оной январиин 1-дэ бүхы бодо малайнь 28,1 процент үнеэд байһан юм. Теэд мүнөө июлиин 1-дэ тэдэнэйнь тоо улам бүри үсөөржэ, 27,5 процентдэ хүрэһэн байна. Үнгэрһэн энэ үе соо колхозойхид хүгшэрөө, зудаа, бага үүлтэрэй гээд, хамта 99 үнеэдые инишэ тиишэнь гаргашалаа, худалдаа. Тиихэдэ нёдондо элдэб эсын шалтагаанаар һүрэг сооһоо дахяар 130-аад шахуу үнеэн хороогдоо һэн. Эндэхид тэдэ хорооһон үнеэдэйнгээ орондо шэнэ гунжан, гунжэн үхэрнүүдые һайнаар түлжүүлжэ, олоор түрүүлээд, эхэ малаа олошоруулха зэргэтэй аад, энэ үе соо миил 70—80 гунжа түрүүлпэн байха юм. Үнэндөө артелиин хашараһаа дээшэ наһатай болоһон эмэ үхэрнүүдые һайнаар үрэжүүлээд байбал, энэ жэлдэ адагынь 250—300 шахуу шэнэ үнеэдые түрүүлжэ, түлыень абаха дүүрэн аргатай байгаа. Мүнөөшье тэдэ гунжа, гунжэдынь ороондо ёһоор оруулагдаагүй. Колхозой зоотехнигүүд нүхэд Торгашин, Дульбеев гэгшэдэй мэдээһээр, июлиин 29-нэй байдалаар оройдоол 20 гаран гунжад ороондо оруулагданхай нэрэтэй. Гадна байгша ондо түрэһэн үнеэдые урэжүүлхэ хүдэлмэришье тон хангалтагүй муугаар ябуулагдана. Артелиин фермэ, гүүртэнүүдтэ ороондо ороогоор болоһон 310 гаран һаамхай үнеэдэй миил 175-ниинь үрэжүүлэгдэ. Нёдондо эндэхид баһал үнеэдээ хаһа сагтань ороондо оруулжа шадангүй, олон малаа һубайруулһан юм. Энээнһээ боложо, 1957 онойхиһоо үнгэрэгшэ жэлдэ 17 тугал үсөөн абаа. Харин мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 8 тугалаар үсөөниие абанхай.

Мүн энэ колхозойхид урда жэлнүүдтэ һү һаалгаар аймаг дотороо түрүү зэргэдэ ябадаг аад, үнеэдэйнгээ тоо толгойе олошоруулаагүй, тэдэнээ хаһа сагтань үрэжүүлдэггүй дээрэһээ һүүлэй үедэ ехэхэн гээгдэлдэ орожо байнхай. Энэ жэлэй үнгэрһэн 6 һарын туршада эндэ нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада 894 центнерээр һүн бага абтаа. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадта үнеэн бүриһөө 835 литр һүн һаагдаһан һаа, мүнөө жэлэй энэ үе соо миил 664 литр һаагдаа.

С. Баторов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «**Ажалдаа шалгарһанай түлөө**» медаляар шагнагдаһан Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Анна Андреевна Югова.

Н. Дамбаевай фото.

Ажалшадай эрилтэнүүд хангагданагүй

Редакцида ерэһэн бэшэг

Калининай нэрэмжэтэ колхоз Мухаршэбэрэй аймагай томохон колхозуудай нэгэниинь юм. Эндэ табан бригадна партийна эхин организаци хүдэлмэрилдэг. Мүн тус колхоздо хэдэн клубууд, библиотекэ бии. Теэд культурно-гэгээрэлэй эдэ эмхи зургаанууд тон муугаар хүдэлмэрилнэ, ажалшадай ургажа байгаа эрилтэнүүдые оройдоо ханганагүй.

Колхозой түб тосхоной Суулгын клуб һаяхан худөөгэй клуб гэжэ нэрлэгдээ. Клубые даагша нүхэр Аханов сомоной Советһээ, колхозһоо түлбэри абадаг юм. Тиигэбэшье, мүртэй юумэ хэнэгүй. Газааһаань харахада клубынь яһала гэмгүй аад, досоонь ороходо эмхи гуримгүй, ариг сэбэр гэжэ отто сахигдадаггүй. Хаа-яа эндэ кино харуулагдаад лэ, ондоо ямаршье хүдэлмэри клубта эмхидхэгдэдэггүй байна. Үнихэнэйшье лекци, элидхэл болон элдэб һонирхолтой вечер, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөөгүй. Харуулан ойлгуулха агитаци гэжэ мүртэй юумэ байхагүй.

Энэ тосхондо залуушуул яһала олон. Тэдэнэр клубта ерэжэ сагаа культурнаар үнгэргэхэ, сэнгэхэ гэжэ хүсэдэг. Тиигэбэшье тэдэнэй һайн һайхан хүсэлнүүд клубые даагша нүхэр Ахановай ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээ бэелүүлэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхахын тула колхозой партийна комитет (секретарь нүхэр Цыбанов), комсомолой организаци (секретарь нүхэр Платонов) ямаршье хэмжээ абанагүй.

И. Иванов.

Холынгоо малшадые мартажархёо

Аймагай центрһээ урагшаа арбаад модоной газарта, Зүүн Хүнтэйн баруун хормойгоор Хоторгой гэжэ уһа голоор элбэг, үбһэ ногоогоор бүрхөөгдэһэн элдин тала нэмжынэ. Энэ хадаа мал ажалаараа аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэн—Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой олон зуун адууһа малай зунай бэлшээриин газар гээшэ.

Мүнөө эндэ һаалиин 4 гүүртэ, залуу малай, хонидой 10 гаран гүүртэ, отаранууд байрлланхай. Эндэхи олон һаалишад, хонишодой урдаа табиһан зорилгонь ехэ, тэдэнэр долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахын продукци бүри ехээр, гаргаша багатайгаар абахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна. Хаанашье ерэхэдэ, малшадай ехэ оролдолго ажал хүдэлмэриинь үрэ дүн эли тодо харагдана. Малшадай олонхинь ажалай арюун замда һая орожо ябаһан залуушуул болоно. Тэдэнэр ганса ажалаа хараад байха бэшэ, харин культурнаар ажаһууха, һураха, мүнөө үеын ажабайдалһаа нэгэшье гээгдэхэгүй зорилго урдаа табина.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, колхозой партийна организаци (секретарь Д. Б. Шагдарон) һүүлэй жэлнүүдтэ холын малшадай байра байдалые һайжаруулха, тэдэнэй үдэр бүри дээшэлжэ байһан эрилтэнүүдыень хангахын, ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулхын тула бага бэшэ хүдэлмэри хээ. Фермэ, бригадануудай дэргэдэ культбаза, улаан булангууд эмхидхэгдэжэ, малшад сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг болоһон байха юм. Малшадай дунда газетэ, журнал, ном олоор тараагдадаг, саг үргэлжэ лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой.

Гэбэшье партийна организациин хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Юуб гэхэдэ, малай зунай бэлшээридэ гаража, колхозой центрһээ малшадай холо болоһонһоо хойшо соёл культурын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ехээр һуладхагдаа. Хоторгойн олон хонишод, һаалишадтай хөөрэлдэхэдэ, «кино, концерт харанагүйбди, газетэ, журналнууд абтанагүй, радио үгы» гээд гомодоно.

Энэнь тон зүб. Холын малшад мүнөө шэнэ газетэнүүдые уншаха, радио шагнаха аргагүй болоод байна. Колхозой үүлтэртэ фермын дэргэдэ яһала һайнаар тухеэрэгдэһэн улаан булан бии. Эндэхи һаалишад олон газетэ журналнуудые захидаг юм. Теэд тэдэнь саг болзортоо уншагшадтаа хүргэгдэнгүй, колхозой конторо соо үлэшэнэ. Жэшээнь, июлиин 20-доор эндэ ерэхэдэ аймагай болон республиканска газетэнүүдэй июлиин 7—8-най номернууд лэ байба. Иимэ баримта эндэхи бусад гүүртэ, отарануудта яһала үзэгдэнэ.

Колхозой үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай участок дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаад, оронойнгоо, республика болон аймагайнгаа шэнэ һонинуудые уншаа, дуулаагүй байха гээшэ ехэ таарамжагүй байһые партийна организациин бюрогой гэшүүд мэдэнэгүй гэжэ хэлэхээр бэшэ. Али тэдэнэр агитаторнууд, лекторнүүдтэ найдана гээшэ гү?

Найдаашье гэлэй. Теэд эндэхи малшад агитаторые үни сагай хараагүй байһаар. Гэхэ зуура, малшадай дунда агитаторнууд бии нэрэтэй. Теэд тэдэнэр юу хэнэб? Өөһэдөөшье радио шагнанагүй, захиһан газетээшье саг соогоо абанагүй.

—Бидэ номуудаа, газетэ журналнуудаа хуушаншье һаань, уншаад лэ байнабди,—гэжэ фермын һаалишад гомодолтойгоор мэдүүлнэ.

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөө тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна организациин шухала хүдэлмэринүүдэй нэгэн байгаа. Гэхэ зуура, энэ талаар мүн лэ ехэ дутагдалнууд бии. Һаалиин гүүртэнүүдтэ хэнэй түрүүлжэ, хэнэй гээгдэжэ ябаһые бэлээр мэдэхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, ажалай үрэ дүн харуулха самбар хаанашье үгы, мүн ханын һонин, «Дайшалхы хуудаһан» гаргагданагүй.

Эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин һуладхагдаһан дээрэһээ һүүлэй үедэ малшадай ажал хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Ажалай эмхидхэлэй муу байһанда хони хайшалалга ехээр унжагайржа, аяар июлиин үнгэрхэ болотор үргэлжэһэн байгаа. Мүн һүүлшын үдэрнүүдтэ һү һаалга ехээр доошолоо. Юундэ һү һаалга доошолноб гээд мал адуулагшадһаа, һаалишадһаа асуухада, «һоно, батаганаа олошоржо, үнеэднай һайлаар бэлшэнэгүй» гэжэ мэдүүлнэ.

Энэ тиимэ бэшэ, харин эндэ мал адуулагшадай бэлшээреэ зүбөөр хэрэглээгүй, һүниин сагта үнеэдээ бэлшээри дээрэнь гаргадаггүй дээрэһээ һү һаалга доошолжо байха юм. Мүнөө Хоторгойн талада бэлшээреэ һэлгэжэ малаа адуулнагүй. Эндэ хаа хаанагүй хонид, үхэр мал тухаараа бэлшэжэ, ногоониинь ехэнхидээ гэшхүүлжэ муудаа. Тиихэдэ үнеэд һүниин сагта бэлшээри дээрэ адуулагданагүй.

Хоторгойн малшадай 1959 ондо абаһан социалистическэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ бүхы арга боломжо бии. Энэ хадаа малшадай оролдолго, үнэн сэхэ ажал дээрэһээ дулдыдаха байна. Тиимэһээ тус колхозой правлени, партийна эхин организаци холын малшадтаа анхарал хандуулжа, тэдэнэй зориг хэшээлыень улам бадаруулха, культурна эрилтыень хангаха хэмжээ абаха ёһотой.

О. Раднаев,
манай корр.

Агууехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана

Закаменай аймагай «Дружба» колхозой хониной отара Зүүн Байса гэжэ газарта зуһадаг. Энэ нютаг зунай сагта хүхэ ногоон, зүлгэ, тунга һайн ногоогоор хушагдаһан хада бооринуудаар хонидой бэлшэхэ зохид һайн бэлшээритэй юм. Эндэ Цырен-Даша Доржиевна Дондокова өөрынгөө нүхэр Радна Рампилович Цыремжитовтэй ажалладаг. Хэдэн жэлэй саада тээ Цырен-Даша Доржиевна хонин ажалда хүдэлмэрилхэ зуураа, һайн түрүү хонишодой дүй дүршэлтэй болонхой. Тэдээндэ 380 толгой эхэ хонидые колхозой правлени даалганхай.

Үнгэрэгшэ жэл Цырен-Даша Доржиевна 100 эхэ хониноо 130 хурьга абажа, кошарно-базава аргаар бүрин тэнжээгээ. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 1,9 килограмм ноохо хайшалжа, һайн шанартайгаар гүрэндөө тушаагаа һэн.

Цырен-Даша Доржиевна зунай харюулгын үедэ хонидоо үдхэн һайн ногоотой, уһатай газараар бэлшээгээд, хужар болон бэшэшье хоолоор һайса хангадаг юм. Үглөөнэй үүрээр үдэшын харанхы болотор хонидоо бэлшээжэ, таргалуулдаг. Үбэлэй хүйтэнэй эхилхэһээ залалаад хүсэ шадал муутай зарим хонидоо илгажа һайн хоолоор хангахаһаа гадна, бүхы хонидоо хужартай бүлеэн уһаар уһалдаг. Тиимэһээ үбэл, хабарай сагта хонидынь хүсэ шадалтайгаар, гарза хоролтогүйгөөр ондо ородог гээшэ.

Тэрэнэй нүхэр Радна Рампилович халуун намарһаа эхилээд хониноойнгоо байрые, үбһэ хоолыень бэлдэжэ захалдаг юм.

Долоон жэлэй түсэбүүдтэй танилсаад Цырен-Даша Доржиевна Дондокова урма зоригоо улам бүри бадаруулба. Тиигэжэ байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абажа, кошарно-базава аргаар түлжүүлхэ, хонин бүриһөө дунда зэргээр 2 килограмм нарибтар ноохо абаха, бүхы хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ, үүлтэрыень эрид һайжаруулха гэһэн уялга абанхай. Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө Цырен-Даша Доржиевна мүнөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байна.

Байгша оной эхилһэнһээ хойшо 100 эхэ хонин бүриһөө 86 хурьга абажа, кошарно-базава аргаар бүрин бүтэн түлжүүлбэ. Гадна хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,1 килограмм нарибтар ноохо һайн шанартайгаар хайшалжа, гүрэндөө тушаагаа.

Мүнөө хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ захалаа. Тиигэжэ ноябрь, декабрь һарануудта шэнэ түл абажа, уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

Үнгэрэгшэ мартын 1-дэ болоһон һунгуулиин үдэр нютагаархиниинь эрхим хонишон Цырен-Даша Доржиевна Дондоковагаа нютагай Соведтэ депутадаар һунгаа һэн. Тиихэдэ Россин гүрэнтэй бурят арадай һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа нүхэр Дондокова СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «**Ажалдаа шалгарһанай түлөө**» медаляар шагнагдаа.

Иигэжэ Цырен-Даша Доржиевна Дондокова долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые нэрэтэй түрэтэйгөөр оруулалсан, эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Буда Доржиев.

АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨҺЭНЭЙ ШЭНЭ ГУРИМ ХЭРЭГЛЭНЭБДИ

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ манай артелиинхид нёдондонойтой сасуулхада мяха абалгаяа 1,8 дахин, һү һаалгаяа 1,5 дахин дээшэлүүлхэ зорилготой. Хараалһан эдэ ехэ хэмжээ-ябуулгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула түбхын түрүүндэ ниитын-гээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала байһаниинь мэдээжэ.

Энэ жэлдэ колхознай хамта 10 мянган тонно силос дараха, 22 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Энэмнай үнеэн бүридэ дунда зэргээр 11 тонно, эхэ хонин бүридэ 2 центнер хүртэнэ. Тиихэдэ гахайн фермэдэ хамта 300 тонно тэжээл бэлэдхэгдэхэ ушартай. Тиимэһээ артелиин правлени, партийна эхин организаци үбһэ, тэжээл шамал һаа элбэг ехээр бэлэдхэхын тула тэндэ хүдэлэгшэдые һайнаар урмашуулха, таарамжатай зохид ажалай түлөөһэ тогтоохо хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаа.

Звеньевой системын аргаар үбһэшэдэй ажал хүдэлмэриие эмхидхэхэдэ колхозннгуудай эдэбхи хэшээл, урма зориг улам дээшэлдэг байна. Манай артелиинхид гурбадахи жэлээ үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ звеньевой системэ хэрэглэжэ, ажалай түлөөһэнэй шэнэ гуримда оронхой. Жэлһээ жэлдэ энэ аргые шэнэлхэн, бүри һайжаруулжа, үбһэ, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ажалай түлбэри тухай асуудалые энэ жэлдэ үшөө һайнаар зүбшэн хэлсээ.

Хээрын ургамал ногоогоор силос даралга дээрэ хүдэлэгшэдэй ажалай түлөөһые хүршэ «Дружба» колхоздо хэрэглэдэг гуримаар үгэнэбди. Жэшээнь, түсэбһөө гадуур дарагдаһан силосэй тонно бүхэндэ звенодо 10 түхэриг хүртэнэ. Бригада бүхэндэ нэгэ-нэгэ звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр тус тустаа 4—4 автомашина, силос хуряадаг 1—1 комбайн, 2 косилка, 2 морин тармууртай хүдэлдэг юм. Звено бүхэндэ хэхэ хүдэлмэриинь түсэб табигдажа хүргэгдэнхэй.

Харин кукуруза болон наран сэсэгээр силос даража байһан нүгөөдэ гурбан звенонуудта ажалайнь түлөөһэн нэгэ бага ондоо гуримаар үгтэдэг байна. Звеногой агрегадта комбайнер тракторист хоёр, хэдэч ашаа тээгшэд ажалладаг. Комбайнер тракторист хоёрто аб адли, хуряаһан газарайнь га бүридэ 8 түхэриг, дарагдаһан силосэй тонно бүхэндэ 20 мүнгэн түлэгдэнэ. Ашаа тээгшэдтэ силосэй набша намаа тээхэ, буулгахадаа нормоёо дүүргэһэнэйнь түлөө тусгаар түлэгдэдэг. Хэрбээ тэдэнэй нормоёо үлүүлэн дүүргээд байгаа һаань, түлбэринь 1,5 дахин ехэ болохо ушартай.

Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэл дээрэ гол түлбэриһөө гадна урмашуулгын тусхай түлөөһэн—шан тогтоогдонхой. Жэшээнь, үдэр бүриингөө даабарине һайн шанартайгаар дүүргэдэг тэжээл бэлэдхэлгын звено, агрегадта 20 килограмм үбһэн, 20 килограмм һолоомон үгтэхэ байна. Июлиин 27-ной мэдээгээр колхоздомнай хамта 1000 шахуу тонно силос дарагдажа бэлэдхэгдээ. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ тэгшэ газар дээрэ силос даража байнабди. Тэрэнэй ашаар ажалай гаргаша нилээдгүй хороо, абтаһан үбһэнэй өөрынь сэншье һураггүй химдараа.

Үбһэ ногоо хуряалгада июлиин 26-да жэгдэрэн ороо һэмди. Колхозоймнай 3 комплексно бригадануудта хамтадаа 1200 гектар нуга сабшалан бии. Үбһэ сабшалга, хуряалга дээрэ бүхыдөө 600 хүн хүдэлнэ. Үбһэшэдэй 23 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй гурбаниинь июлиин 20-до тэжээл бэлдэжэ эхилээ һэн. Эдэ гурбан звенонууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын дүүрэтэр ойн соорхой, бургааһа шугын заха забһар, поли таряалангай хажуугаархи газар сабшажа, үбһыень абаха юм. Эдэ звенонуудта бэлэдхэһэн үбһэнэйнь центнер бүхэндэ 8 түхэриг, мүн бүхыдөө абаһан үбһэнэйнь 10 процент өөһэдтэнь үгтэхэ юм.

Гол газарай сабшалан дээрэ хүдэлжэ байһан звенонуудта хараалагдаһан 11 үдэрэй хугасаада хуряажа абаһан үбһэнэйнь 10 процент (табан процент үбһөөр, 5 процент мүнгөөр) үгтэхэ. Үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлһэн бүхы колхозннгууд 11 үдэртэ түлбэригүй эдеэ хоолоор хангагдаха ушартай.

Энэ үедэ тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа дүүргээгүй агрегат, звенонууд байбал, түсэбөө дүүргэтэрээ хүдэлхэ. Тиихэдэ түлбэригүй эдеэ хоолоор хангагдахаяа болихо. Тэрэшэлэн тэдэнэртэ 10 процент үбһэн үгтэхэгүй.

Хэрбээ 11 үдэр соо тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргээд байбал, звенонуудта мүнгэн түлбэринь тэрэ зандаа үлөөд, үшөө хуряаһан үбһэнһөөнь таба бэшэ, харин 10 процент, мүнгөөр табан процентнь үгтэхөөр тогтоогдоо. Ондоогоор хэлэхэдэ, бүхыдөө бэлэдхэгдэһэн үбһэнһөөнь звеногойхидто 15 процентнь, тэрэ тоодо 10 процент үбһөөр, 5 процент мүнгөөр (гүрэнэй сэнгээр) түлэгдэхэ.

Луговодуудай ажалай түлөөһэн сабшалан дээрэһээ абтаһан ургасын жэшээгээр үгтэхэ байна. Тусхайлбал, гектар бүриһөө 15 центнер үбһэнэй абтаад, байбал, луговодто центнер үбһэнэй түлөө 60 мүнгэ, гектарай 15-һаа 20 центнер хүрэтэр абтаа һаань — 70 мүнгэ, 20—25 центнер хүрэтэр—90 мүнгэ, харин га бүриһөө 25 центнерһээ дээшэ үбһэнэй абтаа һаань, 1 түхэриг 20 мүнгэн түлэгдэхэ зэргэтэй.

Тиихэдэ гараар сабшажа байһан звенодо гектарай 10 центнер үбһэ хуряахадань, тэрэнэйнь центнер бүхэндэ 8 түхэриг, гектарһаа 10—15 центнер — 5 түхэриг, 15 центнерһээ дээшэ үбһэ абахадань 3 түхэриг 20 мүнгэ түлэдэг.

Морин косилкаар үбһэ сабшадаг звеногой га газарһаа 10 центнер үбһэ абаад байхадань, тэдэнэртэ центнер үбһэнэй 3 түхэриг 20 мүнгэ, хэрбээ 15 центнерһээ дээшэ ургаса хуряагаа һаань, центнер бүхэнэй 2 түхэриг 40 мүнгэн түлэгдэнэ. Үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан колхозннгуудай ажалые 5 ондоо разрядаар сэгнэнэбди. Зүгөөр хэн ямар разрядаар, хэр ехэ ажал хээб гэжэ звеногойнь гэшүүд өөһэдөө шиидхэдэг юм. Хүндэ хүдэлмэритэй ажал (гараар сабшаха, һүри хаяха) этээл ехэ, 5-дахи разрядта ороно. Хүн бүхэнэй хэһэн ажал разрядайнь хэмжээгээр сэгнэгдэжэ түлэгдэнэ.

Ажалай иимэ түлөөһэн колхозннгуудта бүрин һайшаагдаад, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлжэ, адууһа малдаа үбһэ, шэмэтэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ тэдэниие зоригжуулна.

А. ПЕРЕВАЛОВ, Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

В. БУДАЖАПОВ

ХҮЛЭГЫЕ ХАЗААРЛАГША

Арайхан табатай
Арбагархан хургатай
Булад хүбүүхэн
Бургааһан эмнигтэй.
Аманһаань хазаарлаад,
Арадань һуугаад,
Хоёрхон хүлөөрөө—
Хурданхан хүлэгөөрөө
Харайба, дэбхэрбэ,
Хатаргаба, оодоргобо.

Хүлэгынь булгина—
Хүбүүхэн һүрэнэ.
Иигэжэ ябажа
Эсэтэрээ гүйнэ.
Сэбэрхэн агаараар
Сээжэеэ сэбэрлэжэ,
Шамбай түргэнөөр
Шадалтай болоно.
Хори хүрэхэл
Мори һургахал

Ц. БУДАЕВ

НАБШАҺАД

Һалхин гэнтэ хаанаһаашьеб
буугаад,
Һаршагануулба түмэн ногоон
набшаһады;
Харахада, эшэнүүдынь нариханш
һаа,
Хабатай хүхюугээр толорно
унангүй.
Харин тэдэнэй хоёр-гурбаниинь
лэ
Хараһаар байтарнай хиидэшэбэ
тогтонгүй.

Хүнүүдэй байдалдаш иимэрхүү
ушарнууд
Хэды олон үзэгдэдэг гээшэб
баһал!
Арад зонтоёо холбоотой
байгаал һаа бүхөөр
Алиш бэрхэшээл дабагдадаг лэ
урматайгаар;
Тэрэгүйл һаа ямарш хүнүүд—
бага ехэгүй,
Тэрээхэн набшаһадтал
хиидэшэдэг лэ торонгүй.

Б. ЖАНЧИПОВ

ТЭМЭЭН УУЛА

Бии юм даа—үдэһэн талым үзүүртэ
Барайлдагша хадануудай уулзалдаһан бэлшэртэ —
Хүбшэ нэмэргээ бүхэн дээгүүрээ хэдэрһэн
Хүбжэгэ томо Тэмээн уула нютагтам.

Арааргаа эгсэ сабшамал шулуун хормойтой,
Алас дээгүүрээ аажамаар намхайһан бүхэнтэй.
Ойронь ошобол — үлын харахат оройень,
Оршон тойрон—үзэсхэлэн газарнууд хаяадань.

Бороотой үедэ баһаш ойронь түбэгтэй —
Бартаа хүмэгүүдһээ бууһан уры шууяатай,
Аянгын хүнхинөөн арба дахин ехэдэнхэй —
Арьялаа байсануудайнь гүн сууряан гээшэл даа.

Эдир багадаа һүниин моришон ябахадаа
Энээгүүр дуулаһан дуунайм аялга дандаа
Эхэ нютагайм мүшэтэ һүниин намдууе
Эбдэгшэ һэн, Тэмээн уулада тудахадаа.

Үүрэй солбоной мүнгэтэн ялайжа байхада
Үргэн тала шубуудай дуугаар жиигаха,
Амгалан һүниин дууе дуурян тараадаг
Атан уула гансаараа шэмээгүй барайха...

Тэрэ сагһаа олохон жэлнүүд үнгэрөө.
Түрэл тала нютагтаа үхибүүн наһамни
Тэмээн уулын дуурядаг тэрэ жэгтэй сууряандал
Тэршээ омогтой, сагаахан зантай үнгэрөө.

Хүдөө нютагтаа хүрэжэ ошоһоор харахадам
Хүжэ уняар соо холын жэлнүүды һануулан
Хүхэрэн байнал, нэмжын байнал холо
Хүбжэгэ томо Тэмээн уула нютагтам!

БЭШЭГ ЗӨӨГШЭ

Баргажанай аймагай хэлхэе холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд ажалшадта ерэһэн газетэ, журнал, бэшэг һаатуулангүй эзэдтэнь абаашажа үгэхые оролдодог. Почтальонууд соохоо Октябрина Толстихина газетэ, журналнуудые саг дарыдань захигшадтань абаашажа үгэдэг юм.

—Манай почтальон ерэбэ, ямар һони асарба хаб?—гэжэ нютагайнь үбгэд, хүгшэд почтальоноо үйлсын нүгөө талада ябахыень хараад, хүлеэжэ ядан байдаг. Аймагай центрын Дзержинскиин, Калининай, Комсомолой үйлсэнүүдтэ ажаһуугшадта Октябрина Толстихина 394 центральна, республиканска, нютагай газетэ, 50 гаран журнал, хэдэн зуун бэшэг нэгэ үдэрэй туршада тараадаг байна. Энээнһээ гадна үбгэжөөлнүүдтэ пенсиинь мүнгэ асаржа үгэдэг заншалтай.

Октябрина Толстихинада нэгэдэхи разрядай бэшэг зөөгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ һаяхан олгогдобо.

А. Шулунов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Октябрина Толстихина шэнэ газетэ, бэшэг эзэдтэнь үгэжэ байна.

М. Чирковой фото.

„Агитаторай блокнодой“ ээлжээтэ номер

КПСС-эй Бурядай обкомой пропаганда, агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ—14-дэхи номер хэблэлһээ һаяхан гараба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһанда манай республикые Ленинэй орденоор шагнаһан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ толилогдоһхой. «Хөөрэлдөө хэхэ материалнуудай» бүлэгтэ Эхэ оронойнмнай шагнал зоригжуулна, уряална гэһэн статья хэблэгдээ. **И. Тимошин**—Үргаса хуряалгые хүсэд бэлэдхэлтэйгээр уггая, **С. Бессуднов** — Совет долоон жэлдэ социализмын оронуудай экономическа хүгжэлтэ, **А. Александров**—физкультурын хэрэгэй амжалтань олониитын хабаадалгаһаа болохо гэһэн статьянууд толилогдоо.

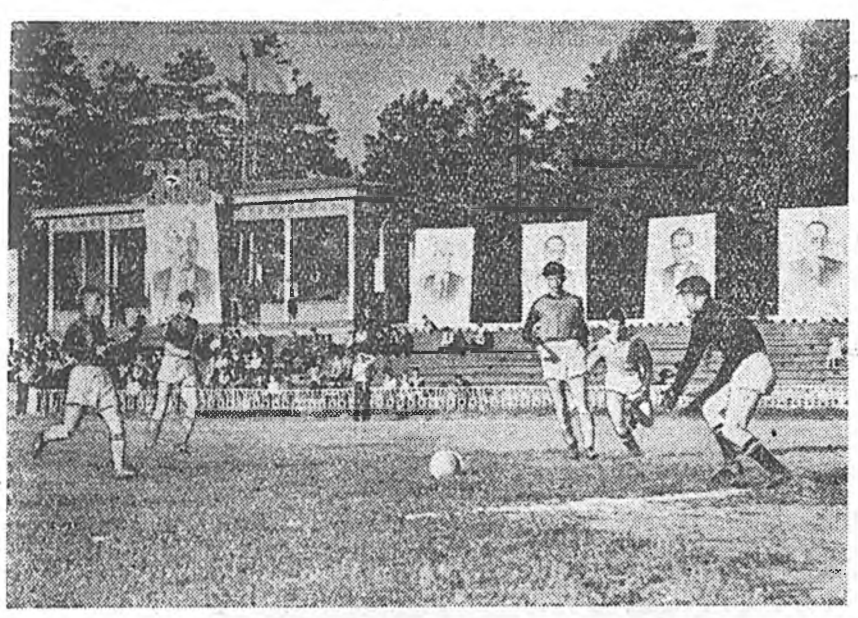
«Атеизмын темэдэ» **Н. Миронов**—Хуушан заншалаар гэһэн статья хэблэгдээ. Тэрэшэлэн блокнодой һүүлшын хуудаһануудта «Агитаторта туһаламжа» гэһэн бүлэг соо «1959 оной август һара соо хөөрэлдөө хэхэ темэнүүд болон литература», Бурят ороной экономико болон соёл культурын хүгжэлтэ тухай статьянууд хэблэгдэһэн байна.

Ансамблиин артистнар Баргажанда ерээ

Бурят дуунай, хатарай ансамблиин бүлэг артистнар Баргажанай аймагай ажалшадта һаяхан концерт харуулба. Ансамблиин артистнууд Клавдия Шулунова, Чимита Шанюшкина, И. Досев гэгшэд илангаяа һайханаар, хонгёо хурса хоолойгоороо харагшадые һонирхуулба.

Д. Гыргенов.

„Динамын“ команда бэлэдхэл муутай байшоо

Уржадэр Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Улан-Удын «Динамо», Читын Забайкалиин сэрэгэй округой футболистнуудай хоорондо нүхэрэй ёһоной уулзалга үнгэргэгдөө.

Үдэшын эгсэ долоон часта хоёр талын футболистнууд ирагуу гоё спортивна маршын хүгжэм доро талмай дээрэ гүйлдэжэ гараһанайнгаа удаа, судьягай тэмдэг үгэхэтэйнь зэргэ бүмбэгэ намнажа гараба. «Динамо» бүлгэмэй футболистнууд абаһаар добтолоодшье үзэнэ, өөһэдынгөө ворота хамгаалхашье баатай болоно. Эдэнэрэй ингэжэ бэе бэедээ добтолһоор байтар арбаад минута үнгэрбэ. Айлшадай дундахи добтологшонь урагшаа гүйн сасуугаа 3-дахи номерой үгэһэн бүмбэгые шадамараар тодожо абахатайгаа зэргэ, ворота руу сохижорхибо. «Динамын» вратарь энэ бүмбэгые өөдөө һүрэн һагад шүүрэн абаад, талмайн дунда шэдэжэрхибэ. Бүмбэгэшье газарта унажа, айлшадшье дахинаа добтолжо оробо. «Динамын» хамгаалагша бүмбэгын урдаһаа гүйжэ ерэбэшье һаа, нүгөөдэдөө мэхэлүүлжэ, миин үлэшэбэ. Айлшадай добтологшо Литвинцев энэ аргыень онобшотойхоноор хэрэглэжэ, бүмбэгээ шангахаанаар ворота руу сохибо. Эршэтэйгээр сохигдоһон энэ бүмбэгые «Динамын» вратарь Завьялов барижа шадангүй, алдажархёо. «Динамын» футболистнар харюугай бүмбэгэ сохижо, тоо нээхын хойноһоо хэдышье оролдобошье, амжалта туйланагүй. Алишье командын вратарьнууд шангаар сохигдоһон бүмбэгые шадамар бэрхээр тодожо абахые оролдоно, абанашье.

Нааданай эхилһээр 30-аад минутын үнгэрөөд байхада айлшадай добтологшын буланһаа сохиһон бүмбэгые Сергеев толгойгоороо тодожо абахатайгаа сасуу ворота руу ябуулжархёо. Тиигэжэ нааданай тоо 2:0 болобо. «Динамо» бүлгэмэйхид нааданай нэгэдэхи хахадта тоо нээжэ шадаагүй.

Хэдэн минута амарһанай удаа айлшад бүришье эдэбхитэй, зүрхэтэйгөөр добтолжо оробо. Нааданай эхилһээр хорин табан минутын үнгэрөөд байхада, айлшадай добтологшод үшөө нэгэ-нэгэ бүмбэгэ ворота руу сохижо оруулба. Тиигэжэ эдэнэр тоогоо 4:0 болгожо, нааданай дүүрэтэр али алиниинше дахинаа тоо нээгээгүй. Нүхэрэй ёһоной энэ уулзалгые 4:0 гэһэн тоотойгоор айлшад шүүһэн байна.

* * *

Тэрэшэлэн энэ үдэр футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн ПВЗ-гэй «Локомотив II», Кяхтын командануудай хоорондо болоо. Энэ уулзалга «Локомотив» командынхидай илалтаар дүүрээ.

Т. Бадмаин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нааданай үе харуулагдана.

Л. Хайдуровай фото.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ХҮСЭРХЭЛГЫН ТАЛА БАРИМТАЛХА ХЭРЭГГҮЙ

— Советскэ Союз, Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаанууд уласхоорондын бүхы байдалда туйлай ехэ удхашанартай юм. Манай орон США хоёр дэлхэй дээрэхи эгээн хүсэтэй гүрэнүүд мүн. Бусад оронуудай хоорондоо дай үүсхээ һаань, тэдэниие болюулжа болоно. Харин Америка манай орон хоёрой хоорондо дайн сэрэг болоо һаань, тэрэниие хэншье зогсоожо шадахагүй. Тэрэ хадаа туйлай ехэ һандарал, зоболон ушаруулха. Тиимэ дээрэһээнь арсалдаатай байһан бүхы асуудалнуудые дайн сэрэг хэрэглэнгүйгөөр шиидхэхын, уласхоорондын түгшүүрилые һуладуулхын, ондо ондоо общественно-политическэ системэтэй гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуухые хангахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо хэрэгтэй.

Машина бүтээлгын Днепропетровско заводой ажалшадай митинг дээрэ июлиин 28-да нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн эдэ үгэнүүд дотор советско-американска харилсаае һайжаруулха асуудалнуудай удхашанар гүнзэгыгөөр тодорхойлогдоо. Энэ асуудал шиидхэгдэбэл, уласхоорондын байдалые һайжаруулха, эб найрамдалай хэрэгые бата найдамтайгаар бэхижүүлхэ арга олдохо байгаа.

Гэбэшье дайнай һүүлэй үедэ советско-американска харилсаан бэе бэедээ этигэлсэхэгүй, түгшүүрил ехэтэй болоһон байха юм. Энэ хадаа Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилхы бүлэг хүнүүдэй ажал-ябуулгаһаа болоо юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр дайнай һүүлээр «хүсэрхэлгын», «хүйтэн дайнай» тала баримталдаг политика ябуулна.

Һүүлэй үедэ «хүсэрхэлгын тала баримталдаг политикын» гол зэбсэг гэхэдэ, имагтал гансахан США атомна зэбсэгтэй юм гээд, бүхы дэлхэйе айлгажа байгаа һэн. Энэ айлгуурайнгаа үгы болоһоной һүүлээр Америкын хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союзые, социалистическэ лагериин бусад оронуудые тойруулаад атомна базануудые олоор байгуулжа эхилһэн юм. Нёдондо жэлэй эсэстэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, США 40 гаран гүрэнүүдэй газар дээрэ тиимэ базануудые байгууланхай. Холбоото Штадуудай гансахан сэрэгэй авиаци һүүлэй үеын сэрэгэй техникээр зэбсэгжэһэн 102 базатай. Хариин оронуудта байгуулагдаһан базанууд дээрэнь ябаган сэрэгэй 450 мянган солдат болон офицернүүд, далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй 265 мянган солдат, офицернүүд, тиихэдэ 370 мянган уһан сэрэгшэд байрланхай. Эдэ сэрэгүүдые барихын тула жэлдээ 2 миллиардһаа дээшэ доллар гаргашалагдана. Эдэ сэрэгүүд гол түлэб Канада, Аляска, Англи, Баруун Германи, Итали, Испани, Греци, Турци, Иран, Япони, Филиппины дээрэ гэхэ гү, али СССР-ые, социалистическэ бусад оронуудые тойрон байрланхай.

Манай орондо мүнөө үеын эгээн шэнэ ракетнэ буу зэбсэг бии боложо, ондоо оронуудай газар дээрэ байгуулагдаһан Америкын сэрэгэй базануудай удхашанарые бууруулаа. Гэбэшье мүнөө үедэ эдэ базануудынь эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюул тохёолдуулжа байһаниинь элитэ. США-гэй эдэ базанууд дээрэхи сэрэг һүүлэй сагта ракетнэ буу зэбсэгээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байхадань, энэ аюул бүришье ехэ болонхой.

СССР-ые тойроод байһан Америкын сэрэгэй базанууд советско-американска харилсаае муудуулжа байна. Нэгэ орониинь нүгөөдэеэ тойруулаад сэрэгэй олон зуун базануудые байгуулжа, эзэрхэг түримхэй добтолго хэхээр бэлэдхэжэ байхадань, эдэ хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаанай һайн байхагүйнь мэдээжэ.

Ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэхи сэрэгэй базануудаа усадхажа, сэрэгүүдээ өөрынгөө гүрэн дотор байлгаха гэжэ оролдохо шухала.

Гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ёһо гуримые үнэн сэхээр бэелүүлжэ, бүгэдэниитын эб найрамдалай хэрэгтэ советско-американска харилсаанай һайжарха ябадалай шухала байһаниие мэдэржэ, Советскэ правительство һүүлэй жэлнүүдтэ хоёр оронуудай хоорондохи харилсаае гуримшуулха талаар ехэ юумэ хэһэн байна. 1956 оной январьда манай правительство 20 жэлэй туршада хани барисаатай, хани харилсаатай байха тухай договор баталхые США-гэй правительствода дурадхаһан юм. Энэ договор уласхоорондын этигэл найдабариие бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ, «хүйтэн дайе» болюулха хэрэгтэ туһалха һэн. Н. С. Хрущевой үмэнэһөө нёдондо жэлэй июниин 2-то США-гэй президент Эйзенхауэрэй нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэг соо советско-американска харилсаанай хэдэ хэдэн шухала асуудалнууд табигдаһан байгаа. Тусхайлбал, манай хоёр оронуудай хоорондохи экономическа хани харилсаае һэргээн байгуулжа, саашадань үргэдхэхэ асуудал табигдаа һэн. Энэнь советско-американска харилсаае бүхы талаһаань һайжаруулха харгы зам нээжэ үгэхэ бэлэй.

Тиигээд бусад оронуудай газар дээрэһээ хариин сэрэгэй базануудые усадхаха тухай тон шухала асуудал шиидхэхые Советскэ правительство США-гэй правительствода олон дахин дурадхаһан байгаа. Һүүлээрнь жэшээ харуулжа, Советскэ Союз хилын саана байһан өөрынгөө сэрэгэй базануудые усадхаа, өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые горьтойхоноор хороогоо һэн.

Һүүлэй үедэ Америкын хүтэлбэрилхы бүлэг хүнүүд советско-американска харилсаа һайжаруулха хэрэгэй шухала байһаниие ойлгодог бололожо байһан хэбэртэй. Вашингтоной гүрэнэй элитэ олон ажал-ябуулагшад СССР США хоёрой хоорондоо бэе бэедээ этигэлсэхэ хэрэгые һайжаруулха, олон янзын харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэдэг болоо. Америкын арадуут манай арадтай эбтэй байхые хүсэнэ, СССР США хоёрой дайлалдаа һаань, туйлай ехэ һандарал, зоболон ушарха байһыень мэдэрнэ гэжэ США-гэй вице-президент Р. Никсон Советскэ Союз дотор айлшалжа байхадаа хэлэбэ.

Гэхэтэй хамта энэ һайн үгэнүүд бодото хэрэгээр баталагданагүй. Советско-американска харилсаанай гол шухала асуудалнууд үшөөл шиидхэгдээгүй байһаар.

Хани барисаагаа, экономическа холбоо харилсаагаа хүгжөөхэ тухай договор баталха тушаа Советскэ правительствын оруулһан дурадхалнуудһаа Америкын засагаархид арсана. СССР-ые тойроод Америкын базанууд бүри олошоржо байна.

Эб найрамдал хүсэжэ байһан тухай, СССР-тэй хани барисаатай байха тухай Америкын ажал-ябуулагшадай үнэн зүрхэнһөө хэлэдэг болоо һаань, гол шухала асуудалнуудые, нэн түрүүн ондоо оронуудай газар дээрэһээ Америкын сэрэгэй базануудые усадхаха асуудалые шиидхэхэ саг тулаа.

Советско-американска харилсаан—уласхоорондын харилсаанай шиидхэхы асуудал юм. Энэ харилсаае хүгжөөхын, һайжаруулхын тула хүсэрхэлгын тала баримталжа болохогүй гэжэ үнгэрһэн жэлнүүд баталан гэршэлнэ. Хүсэрхэлгын тала баримталха болоо һаа, эб найрамдалай хэрэгые бүри муудуулжа болоно. Советско-американска харилсаанда һайн һайхан сэдьхэлтэйгээр хандаха хэрэгтэй. Иимэ жэшээ Советскэ правительство харуулна. Энэ хадаа тон зүб зам мүн.

АНГИНУУД ЭБТЭЙ БЭШЭ, ХАРИН ТЭМСЭДЭГ ЮМ

Һүүлэй жэлнүүдтэ Америкын гүрэн түрын үмэнэһөө хэгдэдэг пропаганда США-е «ангинуудай эбтэй байдаг» орон гэжэ һайрхадаг болонхой. Тэрэнэй хэлэһээр, ажалшад баяшуул хоёрой хоорондо зүрилдөөн болоногүй, тиихэдэ эндэ болодог забастовканууд болон бусад зүрилдөөнүүд хадаа «сүлөөтэй экономическа системын ажал хэрэгые» харуулна гээшэ. Июнь һарада президент Эйзенхауэр пресс-конференци хэжэ, тэрээн дээрэ иигэжэ мэдүүлээ һэн: ангиин тэмсэлэй удхашанар тухай Марксын теори США-гэй байдалда таарахагүй юм. Энэ теори хадаа Америкэдэ эсэргүү теори гээшэ.

Гэбэшье Америкын ажабайдалдахи бодото баримтанууд эндэхи пропагандистнуудай хэлэдэг үгэнүүдэй худал хуурмагые элишэлэн харуулна.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ США-да ангиин тэмсэл эрид хурсадаа. Забастовкодо хабаадаһан хүнүүдэй тоо бүри олошороо. Байгша оной түрүүшын 4 һарын туршада США-да болоһон забастовконуудһаа боложо, 7 миллион хүдэлмэриин үдэр гээгдээ. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 2-һоо үлүү дахин олон болоно.

Мүнөө жэл забастовкогүйгөөр нэгэшье долоон хоног үнгэрөөгүй. Январь—апрель һарануудта промышленностиин, хүдөө ажахын олон мянган хүдэлмэришэд забастовко хээ. Зунай эхин булад шудхадаг промышленностиин хүдэлмэришэдэй хатуу шанга ангиин тэмсэлээр тэмдэглэгдээ. Июлиин 15-да 500 мянган металлургнуудай ехэ забастовко эхилээ. Иимэ забастовко дайнай һүүлэй жэлнүүдэй туршада 6-дахяа болоо. Алюминиин промышленностьда ехэ тулалдаан болохоор хүлеэгдэжэ байна. Түмэр замшад эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө хатуу тэмсэлдэ бэлэдхэнэ.

Америкын хүдэлмэришэд юу эринэб? Нэн түрүүн салин хүлһээ ехэ болгохые, социальна хангалга һайжаруулхые эринэ.

Америкын хүн бүхэн салин хүлһээ дээшэлүүлхые туйлаха эрхэтэй, бага салин дээрэ тэрэниие байлгаха гэжэ хэншье баадхажа шадахагүй, энэ эрхыень хуули, мүн правительство мэдэрнэ гэжэ Америкын пропагандистнууд шашалдадаг юм. Энэ эрхэнь бодото дээрээ хайшан гээд бэелүүлэгдэнэб. Предприятиин эзэд, баяшуул ажалшадай эрилтые дүүргэхээ эрид шууд арсана. Забастовконуудай хэдэн олон долоон хоногоор үргэлжэлжэ байгаашье һаань, эзэд баяшуул хүдэлмэришэдэй эрилтые хангаха дурагүй. Эзэд баяшуулые правительство, нютагай засагаархид дэмжэжэ, забастовкые дарахын тула полици болон сэрэг эльгээдэг байна. «Үгэ дууладаггүй» түрүү хүдэлмэришэдые тэдэнэр засагаархидай захиралтаар хүдэлмэриһөөнь гаргадаг байха юм. Иигэжэ хүдэлмэригүйшүүл бүри олошоржо байдаг.

«Сүлөөтэй экономическа системын» байдал бодото дээрээ нимэл даа. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөө США-да хүдэлмэришэдтэ эсэргүү шэнэ хуули бэлдэгдэжэ байна. Энэ хуулиин ёһоор, профсоюзууд эзэд баяшуулай мэдэл доро сэхэ ороходо юм.

Холбоото Штадуудта ангинууд эбтэй бэшэ! Тэндэ хатуу шанга ангиин тэмсэл болоно. Энээн тухай Америкэдэхи байдалые һайшаажа байдаг хэблэлшье мэдэрхэ баатай болонхой. Капиталистическэ Америкэдэ бодото дээрээ хатуу шанга ангиин тэмсэл дэлгэржэ байна гэжэ «Юнайтед Стейтс Ньюс энд уорлд рипорт» журнал июниин 15-да бэшээ һэн. Забастовконууд удаан сагай туршада үргэлжэлдэг, арсалдаануудые шиидхэхэнь бүри бэрхэшээлтэй болонхой. Эзэд баяшуул урданайхиһаа бүри үсэд болонхой. Хүдэлмэришэдэй эрилтые дүүргэхэ хүсэлгүй юм. Журналай бэшэһэнэй ёһоор, «энэ хадаа эхи захагүй дайн гээшэ». Журналай хэһэн энэ тобшолол хадаа США гээшэмнай ажал капитал хоёрой хоорондо зүрилдөөгүй орон гэһэн баталамжые ямаршье үндэһэ баримтагүй болгоно.

В. ЗАГЛАДИН.

А. А. Громыко Л. Больцтой уулзаба

ЖЕНЕВА, августын 1. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Үсэгэлдэр үдэшэлэн СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Больцтой уулзажа, Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнууд тухай хөөрэлдөө. Хөөрэлдөөндэ хоёр делегацинуудай гэшүүд В. А. Зорин, М. Г. Первухин, И. И. Ильичев, О. П. Селянинов, С. Винцер, В. Мейсснер, Г. Кегель байлсаба.

ВЕНА. Июлиин 26. Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VII фестиваль. Венын стадион дээрэ делегацинууд баяр ёһололой парадта ябана. **Зураг дээрэ:** Хитадай Арадай Республикын делегаци. **ТАСС-эй тусхай фотокорреспондент В. Соболевой** фото.

ХИЛЫН САЛНАҺАА

КНР-эй ажалшад арадайнг армиин байгуулагдаһаар 32 жэлэй ойе тэмдэглэб

ПЕКИН, августын 1. (ТАСС Мүнөөдэр хитад арад өөрынг Арадай-Сүлөөрэлгын Армиин ба гуулагдаһаар 32 жэлэй ойе тэмд лэбэ. Хитадай Арадай-Сүлөөрэ гын Армиин алдарта тэмсэлдэ, ту лаһан илалтануудта зорюулагд һан суглаанууд, выставкэнүүд ор дотор эмхидхэгдээ.

Бүхы газетэнүүд, радио бол телевидени энэ ехэ һайндэртэ ху даһанууд болон дамжуулгаяа з рюулна.

Алдарта ойдо бэлэг болгон Пек чэй барилгашад үсэгэлдэр Арада Сүлөөрэлгын Армиин музей—Хит дай ниислэл хотын эгээн гоё һа хан, үндэр байшан барижа дүүрг бэ. Эндэ алдарта Армиин дайша хы, революционно харгы зам руулһан, һүүлэй үеын техникэ б лон буу зэбсэгээр зэбсэгжэһэн һ хүсэтэ арми тухай экспонадууд, д кументнүүд табигдаха юм.

Глезостэ сүлөө үгэхэ

БЕРЛИН, августын 1. (ТАСС Манолис Глезосые сүлөөлхын т лөө немецкэ комитет Грециин па риодуудта июлиин 31-дэ пригово гаргаһанай һүүлээр 14 мянгаһ дээшэ буруушаалга Афинада эл гээбэ. Эдэ буруушаалганууд сов хуулита бэшэ приговорые болюу хые Грециин засагта хандаһан уря бии. Мэдүүлгэнүүд доро гараа т биһан олон зуу мянган зон хүн эрхэ сүлөө хаһажа байһан Афины сэрэгэй трибуналые буруушаан тиигээд Глезосые, тэрэнэй нүхэдэ сүлөөлхые эринэ.

Нью-Йоркдохи Советскэ выставкэ тухай США-гэй оборонын министрын үгэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 1. (ТАСС Үсэгэлдэр Нью-Йоркдохи советс выставкые Холбоото Штадууд оборонын министр Нейл Макэлро хараба.

«Ленин» гэжэ советскэ атомна л докол Холбоото Штадуудта баригд жа байһан «Саванна» гэжэ суд хоёрые сасуулыт гэһэн корреспо дентнүүдэй асуудалда Макэлро ингэжэ мэдүүлбэ: эдэ корабльну амгалан ёһоор атомай хүсые хэрэ лэһэнэй һайн жэшээ мүн гээш Атомай хүсые хэрэглэхэ талаар С вет оронойн, мүн Америкын эрдэмт дэй хэжэ байһан хүдэлмэри дэ хэйн бүхы арадуудта аша туһата юм гэжэ США-гэй оборонын м нистр саашань мэдүүлээ.

США-да үбгэд, хүгшэ зоболонто байдалтай

ВАШИНГТОН, августын (ТАСС). Мүнөө США-да 65-һаа дэ шэ наһатай 15 миллионһоо ол эрэшүүл, эхэнэрнүүд тоологдон Тэдэнэй 9 миллиониинь тон ба олзо доходтой. «Конгрешнл р корд» конгрессэй тусхай орган и лиин 30-да социальна хангалгы асуудалнууд тушаа президент Э зенхауэртэ зүбшөөл үгэжэ байһ Чарльз Шоттлэнд гэгшын мэдүүл толилбо. Тэрэнэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, 1957 ондо ү дэр наһатадай гурбанай табан х бинь жэл соо оройдоол 900—10 доллар олзо доходтой байгаа. Тэр нэйнь хахадһаа эхэнхинь гэр ба рын түлөөһэндэ гаргагдадаг. Үнд наһатайшуулые эмнэхэ хэрэгтэ Теэд энэ эгээл хүндэ асууд мүн. Юуб гэхэдэ, үндэр наһатай ж нүүд бэеэ эмнүүлһэнэйнгээ түл түлэхэ шадалтүй.

«Лайф» журналай мэдэрһэн ёһоор, үндэр наһатай хүнүүд э нүүлхэ аргагүй юм. Түлбэриин үн тэй дээрэһээ үбгэд, хүгшэдые ух муутайшуулай гэртэ эльгээдэг ба на.

Рурай горнягууд хүдэлмэриһ олоороо гаргагдаха аюулда оронхой

БОНН, августын 1. (ТАСС «Вестфелише Рундшау» — газет мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Герм ниин шулуу нүүрһэнэй шахтану дай эзэд шулуу нүүрһээ худалда аргагүйдөөд, 100 мянгаһаа ол горнягуудые хүдэлмэриһөөнь гарг хэ гэжэ хараална.

Энээнһээ урда тээ оло мянг горнягууд хүдэлмэриһөө сүлөөлэ дэһэн байгаа.

Баруун Германиин горнягууд профсоюз хүдэлмэришэдые ажа һаань сүлөөлхэ ябадалые эрид б руушаана. Эндэ боложо байһ кризисые имагтал политическэ х жээ-ябуулгын ашаар усадхажа б лохо юм гэжэ профсоюз мэдүүл

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря – 27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства – 47-59 промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров – 16.

Н01107. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5022.